

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต
ป่าดงใหญ่

วังอ้อ

คืนคนดีสู่สังคม

*...ค่ายนี้จะสอนธรรมให้เขา
เมื่อไรที่เขามีทุกข์ เขาจะคิดได้ว่า
เขาเคยเรียนมาแล้ว ธรรมจะถูกต้องมาใช้*

ศูนย์พัฒนาคุณธรรม ปาดงใหญ่วังอ้อ

คืนคนดีสู่สังคม

นวัตกรรมการสร้างสุขภาพจากชุมชน

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.)

ชั้น 2 อาคารด้านทิศเหนือสวนสุขภาพ

(ถ.สาธารณสุข 6) ภายในบริเวณกระทรวงสาธารณสุข

ถ.ติวานนท์ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

โทรศัพท์ 0-2590-2304 โทรสาร 0-2590 2311

ตู้ ปณ. 9 ปณฝ. ตลาดขวัญ นนทบุรี 11002

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)

กระทรวงสาธารณสุข

ที่ปรึกษา

เสรี พงศ์พิศ

สุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์

ประยงค์ วรรณรงค์

ชัชวาลย์ ทองดีเลิศ

สุทธิพันธ์ ปรัชญพฤทธิ

อำพล จินดาวัฒนะ

กรรณิการ์ บรรเทึงจิตร

บรรณาธิการ

นิรชรา อัศวธีรากุล

ออกแบบปกและรูปเล่ม

วันทนีย์ มณีแดง

พิมพ์ครั้งที่ 1

1,000 เล่ม กรกฎาคม 2548

ISBN 974-93246-1-7

พิมพ์ที่

บริษัทสามดีพรินตติ้งอีดวิซิเมนท์ จำกัด

คำนำ

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) มีหน้าที่สนับสนุนกระบวนการสมัชชาสุขภาพ เพื่อให้ทุกฝ่ายในสังคมได้มีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการแลกเปลี่ยน เรียนรู้เรื่องราวการสร้างสุขภาวะในทุกมิติอย่างกว้างขวาง

ปีพ.ศ. 2548 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้สนับสนุนงบประมาณให้สปรส. ดำเนินการสังเคราะห์นวัตกรรมการสร้างสุขภาพที่คนเล็กคนน้อยทั่วประเทศได้ร่วมกันสร้างขึ้นอย่างหลากหลาย เพื่อนำมาสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยช่องทางต่างๆ

บทเรียนจาก “ศูนย์พัฒนาคุณธรรม ป่าดงใหญ่วังอ้อ คีนคนดีสู่สังคม” ที่ปรากฏใน

หนังสือเล่มนี้ เป็นหนึ่งในจำนวน 65 เรื่อง โดยทุกเรื่องผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่มผู้สังเคราะห์ งาน นักวิชาการ และปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อให้เกิดการ เติบโตด้านแนวคิดและประสบการณ์จากหลากหลายมุมมอง

สปรส. ขอขอบคุณ สสส. และทุกท่านที่มีส่วนในกระบวนการสรรค์สร้างผลงานและสร้างสุขในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชน เจ้าของเรื่องราวที่ได้อุทิศชีวิตและจิตวิญญาณในการสั่งสมองค์ความรู้ ประสบการณ์ และสร้างงานเพื่อเป็นบทเรียนอันทรงคุณค่าแก่สังคมไทยมาโดยตลอด

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ

กรกฎาคม 2548

ความในใจ

รู้จักชาวบ้านวังอ้อมาตั้งแต่ปี 2540 ช่วงเกิดวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหญ่ของประเทศ ตอนนั้น เราทำงานเป็นคณะกรรมการกองทุน SIF หรือสำนักงานกองทุนเพื่อสังคม จึงได้มีโอกาสพิจารณาโครงการแล้วนำโครงการมาพัฒนาจนได้รับการสนับสนุนกิจกรรมในการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชุมชนของชาวบ้านวังอ้อ ซึ่งในขณะนั้นเราพบความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน ที่มีความเสียสละมีความสามัคคีในการร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรป่าดงใหญ่ จากป่าที่เสื่อมโทรมสิ้นสภาพเนื่องจากการตัดไม้เผาถ่าน ให้กลับฟื้นคืนสภาพความอุดมสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง เป็นการของบประมาณในเรื่องของการทำแนวกันไฟ การสร้าง

ศาลาพักผ่อนในป่า ซึ่งได้รับงบประมาณบางส่วนและมีบางส่วนที่ชาวบ้านต้องสมทบ ทั้งวัสดุ-อุปกรณ์ และที่สำคัญยิ่งก็คือ แรงงานทั้งหมดในการทำงาน การดูแลป่าครั้งนี้ทำให้ได้รับรางวัลมากมาย รวมถึงรางวัลลูกโลกสีเขียวในปี 2546

ห่างหายกันไปบ้าง พบปะกันบางเวลาจนปี 2545 ได้กลับมาทำงานร่วมกันอีกที เนื่องจากงานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เรื่องการหารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์บ้านวังอ้อ ซึ่งโจทย์วิจัยได้มาจากความต้องการของชุมชน ที่หลังจากอนุรักษ์ทรัพยากรป่าดงใหญ่มานาน มีคนเข้ามาเที่ยวดูงานเยอะ จนอยากจะทำการท่องเที่ยวเพื่อเผยแพร่ความรู้ แนวคิดในการดูแลอนุรักษ์ป่า ซึ่งเขาพบว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าที่ดีที่สุดก็คือ การที่ไม่เข้าไปรบกวน ปล่อยให้ลูกไม้ในป่าเติบโตเอง ไม่ต้องเอาพืชอย่างอื่นเข้าไปปลูก ซึ่งส่วนใหญ่ไม้มักจะตายก่อนโต เราใช้เวลาทำงานวิจัยอยู่ 1 ปีกับอีก 6 เดือน ได้ 2 รูปแบบในการจัดการท่องเที่ยว คือ แบบเข้ามาเย็นกลับ กับแบบพักค้างแรม มี 7 ฐานความรู้ในป่าชุมชน

จากงานวิจัยเราเห็นความสามัคคี ความเสียสละ
ความสามารถของแต่ละคน ความตั้งใจจริงและการ
ทำงานเป็นทีมของนักวิจัยชาวบ้านทั้ง 42 คน รางวัล
ของความทุ่มเทของนักวิจัยทั้งหมด เป็นผลให้รายการ
T.V. และบุคคลภายนอก เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ
ชาวบ้านมากมาย มีการนำรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว
ที่บ้านวังอ้อไปขยายผลในหลายชุมชน ส่งผลให้งานวิจัย
ชิ้นนี้ได้รับรางวัลงานวิจัยดีเด่นของ สกว. สำนักงานภาค
ในปี 2546 จากการขยายแนวคิดผลที่เกิดจากงานวิจัย
ทำให้ชุมชนเชื่อมั่นว่ากระบวนการวิจัยสามารถแก้
ปัญหาของชุมชนได้จริง

ครั้งนี้เรากลับมาที่นี่อีกครั้ง ความงดงามแห่ง
มิตรภาพของพ่อแม่พี่น้องบ้านวังอ้อยยังคงเดิม แต่สิ่ง
หนึ่งที่แผ่กิ่งก้านสาขาออกไปได้อย่างน่าชื่นชม คือ
ผลงานการทำงานร่วมกันของชุมชน ในเรื่องการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าและงานวิจัยที่เกิดความเชื่อมโยง ถักทอ
ผสมผสานกันระหว่างธรรมชาติกับธรรมะอย่างลงตัว
ในการร่วมแรง ร่วมใจ สร้างพระ สร้างคน สร้างเยาวชน
ของชาติ ที่ศูนย์พัฒนาคุณธรรมป่าดงใหญ่วังอ้อ
จนอดไม่ได้ที่จะนำเรื่องราวการคืนคนดีสู่สังคมของ
ศูนย์ ฯ แห่งนี้ มาเล่าสู่กันฟัง

เราหวังว่าเรื่องราวต่าง ๆ รวมทั้งบทเรียนจากการสร้างศูนย์พัฒนาคุณธรรมป่าดงใหญ่วังอ้อ จะเป็นแรงบันดาลใจให้ชุมชน ผู้อ่าน ลูกขึ้นมาเย็นหยัดในการเสียสละและสร้างคุณงามความดีต่อสังคมไทยต่อไป

พระ...ผู้นำการเปลี่ยนแปลง

“การให้ธรรมะ ชนะการให้ทั้งปวง อาตมาไม่หวังผลตอบแทน เป็นการสร้างทานบารมีของเราในชาตินี้” เป็นส่วนหนึ่งของแรงบันดาลใจที่เกิดขึ้นกับท่านพระครูสุขุมวรรโณภาส ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาคุณธรรมป่าดงใหญ่วังอ้อ ผู้บุกเบิกนำแนวคิดการสร้างคุณธรรมให้กับสังคม ในรูปแบบของการฝึกอบรมเยาวชน เพื่อคืนคุณดีสู่สังคม ครอบครัว และประเทศชาติ

ท่านมีนามเดิมว่าพิกุลทอง วันทา เป็นบุตรคนที่ 4 จากพี่น้องทั้งหมด 8 คนของนายทองศูนย์ กับนางสมศรี วันทา อุปสมบทเมื่ออายุ 38 ปีในปี 2531 ที่

วัดบ้านวังอ้อ ตำบลหัวดอน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ปัจจุบันท่านอยู่ได้ร่วมกาลสาวพัสดร์มาแล้ว 18 พรรษา ท่านมีนามเดิมว่า พระพิกุลทอง ฉายาสุขุมมาโล จนกระทั่งในปี พ.ศ.2543 ได้รับสมณศักดิ์ที่ พระครูสุขุมวรรโณภาส เจ้าคณะตำบลหัวดอนและเจ้าอาวาสวัดบ้านเขม อำเภอเขื่องใน จังหวัดเดียวกัน

ท่านเกิดและเติบโตที่บ้านวังอ้อ เรียนจบชั้นประถมปีที่ 6 แล้วไม่มีโอกาสได้เรียนต่อ ต้องอยู่บ้านช่วยพ่อแม่หุงหาอาหาร หาปลา เลี้ยงวัวเลี้ยงควาย เลี้ยงไม้ เผาถ่านในป่าดงใหญ่ เมื่อเริ่มเป็นหนุ่มจึงได้ออกจากบ้านไปทำงานที่กรุงเทพฯ ท่านมีพี่ชายเป็นช่างเฟอร์นิเจอร์ จึงได้ตามไปทำงานด้วย ทำได้ประมาณ 6 ปี แม่เริ่มป่วยและเสียชีวิต ท่านจึงกลับบ้านมาจัดงานศพให้แม่ แล้วกลับไปทำงานที่กรุงเทพฯ อีกครั้ง แต่การกลับมาครั้งนี้ มีเหตุการณ์แปลกๆ เกิดขึ้น ระหว่างทำงาน ท่านได้กลิ่นคล้ายกับกลิ่นที่ท่านได้สัมผัสช่วงที่ยกศพแม่ลงโลง เหมือนแม่ตามให้มาบวช เกิดความรู้สึกที่อยากจะบวช เพราะตัวท่านเองก็มีความรู้สึกว่าจะงานที่ทำไม่ใช่ตัวท่าน เป็นงานที่ท่านไม่ถนัดเลย

เมื่อไม่มีความสุขกับงานที่ทำสักเท่าไร ท่านจึงกลับบ้าน ตั้งใจจะบวชให้แม่ 10-15 วัน แต่พอถึงวัน

ที่ตั้งใจจะสึกกลับปรากฏว่า หากคนที่ขับรถเพื่อพาไป
สึกกับพระอุปชฌาย์ไม่ได้เลย ท่านจึงกลับไปนอน
คิดทบทวนตัวเองว่า เราบวชทำไม จะทำอะไรจึง
จะได้สิ่งที่ควรได้ แล้วกลับพบว่าท่านได้ความสุข ความ
สงบในร่มกาสาวพัสตร์แล้ว ท้ายที่สุด จึงตกลงใจที่
จะอยู่ต่อเพื่อศึกษาปฏิบัติ พัฒนาตนเองและสังคม
ต่อไป

พระนักพัฒนา

8 ปีของการบวชที่วัดบ้านวังอ้อ ท่านได้พัฒนา
วัด หมู่บ้าน คนในชุมชนมากมาย “ชาวบ้านบ้านอื่น
มาทำบุญที่บ้านวังอ้อจะชมว่าบ้านเราจัดสำหรับอาหาร
ถวายพระสงฆ์เป็นระเบียบเรียบร้อยมาก แยกของหวาน
“ของคาว การวางจาน วางช้อน เป็นระเบียบเรียบร้อย
การกราบไหว้ก็สวยงาม ที่มันเป็นอย่างนี้ก็เพราะท่าน
พระครูจะเน้นย้ำและสอนพ่อออก แม่อกให้รู้จักวิธีการ
และให้ตั้งใจทำ” แม่สมนึกเล่าด้วยความภาคภูมิใจ

ท่านพระครูได้เคยเล่าว่า ตัวท่านขณะจำพรรษา
อยู่ที่วัดบ้านวังอ้อ ท่านทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจ รวมทั้ง
แรงทรัพย์ ที่จะพัฒนาหมู่บ้าน วัด ให้สวยงาม เอา
ต้นไม้มาปลูก ชักชวนคนในชุมชนมาช่วยกันปลูกให้
สวยงาม ทั้งวัดทั้งหมู่บ้าน ส่งผลให้ปัจจุบันวัดบ้าน
วังอ้อสวยงาม ร่มรื่น มีไผ่ยาวังคร ที่มีความรู้ความ
สามารถเป็นที่เคารพนับถือของชุมชน ดูแลความเป็น
ระเบียบเรียบร้อยของวัด ระหว่างที่ท่านบวช มีบาง
ช่วงได้เข้าป่าดงใหญ่เพื่อไปปฏิบัติธรรม และดูแล
ทรัพยากรป่า ท่านเคยเข้าไปอยู่ในป่าประมาณ 7-8
เดือน ท่านเล่าว่า “ทุกครั้งที่ท้อ จะแบกกอดเข้าป่า แต่
ก่อนทำความดีก็อยากให้เห็น คนชม ทุกข์ใจมาก
การเข้าป่าทำให้สงบ เมื่อจิตสงบจะเห็นปัญญา เห็นสัจ
จธรรมของโลกมนุษย์”

ก่อนที่ท่านจะย้ายไปเป็นเจ้าของอวาสวัดบ้านแหม
ท่านมีโอกาสดูงานของกลุ่มสังฆะออมทรัพย์ที่ตราด
มาก่อน ท่านเห็นว่าดีมีประโยชน์ต่อชุมชนจึงได้นำแนว
คิดนี้มาปรึกษาหารือกับคณะกรรมการหมู่บ้าน และ
ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มสังฆะออมทรัพย์ขึ้นในหมู่บ้าน
จนประสบความสำเร็จ ชาวบ้าน สามารถดำเนินการได้
เองในหมู่บ้าน ปัจจุบันมีเงินให้ชุมชนกู้ยืมประมาณ

76.000 บาท โดยเก็บดอกเบี้ยวร้อยละ 1 บาทต่อปี เป็นหนึ่งในหลายกองทุนในหมู่บ้าน ที่สามารถช่วยเหลือบรรเทาภาวะเงินขาดมือของชาวบ้านได้เป็นอย่างดี

ท่านพระครูได้เล่าว่า เทคนิคในการทำงานอย่างหนึ่งของท่านก็คือ "กระจายงาน และแบ่งบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบให้เขารู้สึกว่า เป็นงานของเขา เขาจะรักในงานที่ทำ รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ เพราะเขาได้ลงแรง ลงใจทำแล้ว" ในขณะที่เดียวกัน ท่านยังเป็นผู้สนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการป่าชุมชนดงใหญ่ ในการฟื้นฟูสภาพป่าที่ถูกทำลายให้กลับมาอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง จนกระทั่ง ปี 2539 ท่านได้ไปเป็นเจ้าอาวาสวัดบ้านเขม และเป็นเจ้าของคณะตำบลหัวดอน อำเภอเขื่องใน จนถึงปัจจุบัน

ในระหว่างปีพ.ศ. 2538 ท่านยังมีโอกาสไปฝึกอบรมการเผยแพร่ธรรมแก่เยาวชน นิสิต นักศึกษา ประชาชนทั่วไป ที่ค่ายพุทธบุตร วัดปัญญาன்றาราม กรุงเทพมหานครและค่ายพุทธธรรม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยาและเป็นพระวิทยากรออกปฏิบัติหน้าที่พระผู้นำพัฒนา แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ร่วมกับวิทยากรจากสถาบันการศึกษา พระผู้นำรูปอื่นๆ โดย

ไปบรรยายตามโรงเรียนต่างๆ ทั้งในเขตจังหวัด
อุบลราชธานี และจังหวัดใกล้เคียง

ศรัทธาแรงกล้า...พัฒนาคุณนัยคุณธรรม

ป่าดงใหญ่วังอ้อ

ช่วงปี พ.ศ.2545 พระครูสุขุมวรรณโกศลได้
ปรึกษาหารือกับชาวบ้านบางส่วน ถึงโครงการคุณนัย-
พัฒนาคุณธรรมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเยาวชน
ของชาติให้เป็นคนดีของสังคม พ่อวิชัย กอมณี หนึ่งใน
คณะกรรมการชุมชน เล่าว่า “ท่านก็มาเวียนดูที่ทาง
ที่ป่าดงใหญ่หลายครั้งมาก บางทีก็มาปรึกษาเรื่อง
โครงการจัดตั้งคุณนัยฯ มาดูความเป็นไปได้ โดยชวน
คณะกรรมการป่าชุมชนบางส่วนไปด้วย และไปคุยกับ
ผู้เฒ่า ผู้แก่ที่เคารพนับถือในชุมชน จนมั่นใจว่าจะทำ
กันจริงๆ”

สีทา มงคลแก้ว ประธานเครือข่ายป่า ได้เสริม
ว่า “ท่านพระครูได้มาพูดคุยกับพวกเราเรื่องปัญหาเด็ก
เยาวชน และทางออกในการสร้างคุณนัยพัฒนาคุณธรรม
อบรมคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็ก เยาวชน เป็นยา

คุ้มกันให้ห่างไกลจากยาเสพติด ซึ่งก็ตรงกับที่พวกเรา
คิด

เราเห็นปัญหาของเด็กและเยาวชนทั้งที่เห็นจาก
สื่อต่างๆ เด็กที่มาเที่ยวในป่าชุมชน รวมทั้งเด็กในหมู่บ้าน
บ้านที่มีปัญหาทั้งเรื่องยาเสพติด และกิริยามารยาท ซึ่ง
เป็นวัฒนธรรมไทยที่ถูกหลงลืม มีแต่เสียงบ่นของผู้ใหญ่
แต่ยังไม่มีทางออก ทำนมาคุยไว้เป็นปีๆ เลย และยัง
พากรรมการป่าชุมชน ชาวบ้านบางส่วนไปเดินดูป่า ตอน
แรกก็กระจะตั้งศูนย์ฯ ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของป่าชุมชน
คงใหญ่ แต่กรรมการและชาวบ้านที่กว้างเกรงจะเกิด
ปัญหา ความขัดแย้ง ทำนก็เลยสำรวจใหม่ จนพบที่ดิน
ที่ติดกับป่าคงใหญ่ เป็นของพ่อวิชัย กอมณี พ่ออ่อนสี
กอมณี พ่อบุญธรรม จันทร์สี พ่อสีดา ทองสันต์ ทั้ง 4
คนก็เป็นญาติกับท่านพระครูสุขุมด้วย ทำนจึงเข้าไปขอ
พ่อทั้ง 4 คนก็ยอมให้ โดยได้ทำเป็นหนังสือบริจาค
ให้ศูนย์ในเงินที่รวม 20 ไร่”

ในขณะที่ท่านพระครูได้เล่าถึงเทคนิคการขอว่า
“เราต้องคิดถึงผลประโยชน์ของเขาด้วย ต้องอธิบายให้
เข้าใจ เราให้โอกาสเขาตั้งร้านค้าในศูนย์ได้ ขายขนม
เครื่องใช้ให้นักเรียน ครูที่เข้ามาฝึกอบรมเป็นการตอบ
แทนเล็กๆ น้อยๆ” เราจะเห็นความสามารถของท่าน

พระครูในการจูงใจประสานผลประโยชน์ ที่ทุกฝ่าย
เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน เป็นลักษณะความร่วมมือ
แบบหุ้นส่วน ที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมได้ ส่วนเสียร่วมกัน ซึ่งเป็น
ลักษณะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล หรือองค์กรที่พึง
ปรารถนาและจะนำไปสู่ความร่วมมือที่ยั่งยืน

พร้อมกันนี้ท่านยังได้ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะ
เกิดกับคนหมู่มากโดยชี้ให้ชุมชนเห็นว่า "คุณนัยน์จะเป็น
ศูนย์กลางของการฝึกอบรมคุณธรรมให้กับเยาวชน ทั้ง
จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดใกล้เคียง เป็นหน้า
เป็นตาให้กับชุมชนวังอ้อ รวมทั้งยังมีค่าสวัสดิการ
บางอย่างให้กับคนในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มคนที่เสีย
สละมาทำงานให้กับคุณนัยน์ ถ้ามาจำนวนคนเท่าไรก็หาร
กันไป และที่สำคัญเป็นการเผยแพร่แนวคิดในการ
อนุรักษ์ทรัพยากรป่า ที่ชุมชนมีประสบการณ์พร้อม
จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนทั่วไปที่สนใจ"

พื้นที่พร้อม ชุมชนพร้อม แต่งบไม่พร้อม

คณะกรรมการป่าชุมชนซึ่งมีชุดลาดตระเวนป่า
ซึ่งแบ่งความรับผิดชอบตามคุ้มบ้าน 9 คุ้ม เป็นแกน

นำพาชาวบ้านบุกเบิกที่ดินแปลงที่มีผู้บริจาค ด้วยการ
ถางต้นไม้ให้โปร่งขึ้น โดยไม่มีค่าแรง "ทั้งไว้นานมาก
จนพระอาจารย์วิระพันธ์ จากศูนย์พัฒนาคุณธรรมบ้าน
วังน้อยจังหวัดอยุธยา กับพระพรหมวชิรญาณ
กรรมการมหาเถรสมาคม วัดยานนาวา ท่านได้ลงมา
เยี่ยมในพื้นที่และแจ้งข่าวว่าจะมีงบของปปส. มาให้
50.000 บาท เพื่อบำบัดรักษาคนที่ติดยา ท่านพระครู
และชาวบ้านก็มาช่วยกันคิดว่าใช้เงินก้อนนี้จะใช้อย่างไร เรายัง
ไม่มีสถานที่รักษาเลย จึงเป็นมติร่วมกันให้นำเงินมา
ใช้ในการปรับพื้นที่ เพื่อสร้างศูนย์"

แม่ราตรี มงคลแก้ว แม่ครัวของศูนย์ฯ ได้เพิ่ม
เติมว่า "ทั้งรถไถ ทั้งคน จึงช่วยกันเต็มที่ เงินหมุดก็
ระดมแรงงานชาวบ้านมาช่วยกันก่อนเข้าพรรษา 1 วัน
พระครูพร้อมพระเถรว่าจะมาจำพรรษาอยู่ที่ศูนย์ฯ เลย
คณะกรรมการป่าชุมชนและชาวบ้านก็ระดมกันมา
ช่วยกันสร้างกุฏิ 5 หลัง ห้องน้ำ 1 ห้อง เสร็จในวันเดียว
คนมาเป็นร้อยเลย ทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่แบ่งความรับผิดชอบ
ตามคุ้มบ้าน ไม่มีมีงบ ทั้งวัสดุ อุปกรณ์แรงงานก็ของ
ชาวบ้านทั้งนั้นเงิน 50.000 บาท เป็นค่าจ้างรถปรับที่ 20
ไร่ก็หมดแล้ว เงินบางส่วนก็ได้จากการทำผ้าป่าบริจาค

ใครมีไม้ไผ่ก็ขนมาที่หมู่บ้าน ไม่มีก็ไปซื้อเพิ่ม อาหาร
ของพวกเราถือกันไปเอง สนุกสนานมาก ได้บุญด้วย”

แม่สมนึก ศรีสมุทร หนึ่งในทีมแม่ครัว ได้เสริม
ให้เห็นภาพการร่วมด้วยช่วยกันของชาวบ้านว่า “กว่าจะ
สร้างศูนย์เสร็จ เหนื่อยมาก ช่วงนั้นก็เกิดฤดูกาลทำนา
คนแก่คนเฒ่าก็มาช่วยกันในตอนกลางวันที่คนส่วนใหญ่
ลงนา ตกกลางคืนแรงงาน คนหนุ่มก็มาช่วยกันทำ ถ้า
งานติดพันก็ต้องหยุดทำนาให้เมีย ให้ลูกทำนา ตัวเอง
ก็มาสร้างศูนย์ฯ”

ทั้งหมดเป็นความเสียสละทุ่มเทและ ความ
สามัคคีของคนในชุมชนในการสร้างสรรค์ “ศูนย์
พัฒนาคุณธรรมป่าดงใหญ่วังอ้อ”

เป้าหมายของศูนย์

“มาทำศูนย์ฯ ตรงนี้ เป้าหมายของเราก็คือ
พัฒนาตนเอง อย่างของพระนี่ พูดได้อย่างชัดเจนเลยว่า
เราจะพัฒนาจิตใจของพระสงฆ์ที่นี่ ให้เป็นผู้นำทาง
จิตวิญญาณ เป็นภารกิจหลัก ส่วนการฝึกอบรมคือ

เข้าหมายรอง เพราะเราอยู่ในสังคม เราอยู่คนเดียวไม่ได้ ถ้าโยมอยู่ไม่ได้ เราก็อยู่ไม่ได้ โยมเดือดร้อนเราก็เดือดร้อน เพราะเราก็พึ่งสังคม” เป็นเหตุผลที่ท่านพระครูได้ให้กับทีมพระสงฆ์ที่มาช่วยงานที่ศูนย์และยังย้ำเตือนสติพระสงฆ์ด้วยว่า

“เราต้องเป็นที่พึ่งให้กับเขา เราพัฒนาจิตใจของพระให้มีจิตวิญญาณ ฐปธรรมที่ทำอยู่เป็นประจำก็คือ เราได้กระตุ้นจิตสำนึกของสงฆ์ทั้งอำเภอให้เห็นว่า เงินและวัตถุสิ่งของที่ได้จากชาวบ้านเป็นเพียงของนอกกายเท่านั้น ไม่ต้องสนใจว่ามากหรือน้อย สิ่งสำคัญอยู่ที่ศรัทธาและน้ำใจของชาวบ้านต่างหาก

ตัวเรานี่ ถ้าพูดเรื่องฐานะ เราก็ไม่ใช่คนจนอะไร เรามีกิน มีไร่ มีนา มีทุกอย่างแล้ว ทำอย่างไรประโยชน์มันจึงจะเกิดขึ้นทั้งแก่ตนเองแล้วก็ผู้อื่น เราจึงมาอยู่ตรงนี้ การเข้ามาทำศูนย์พัฒนาคุณธรรมนี้ ชาวบ้านจะต้องเห็นประโยชน์และมั่นใจ มุ่งมั่นที่จะทำความดีให้กับสังคม ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็เคยทำงานร่วมกันกับเรามาบ้างแล้วเห็นความตั้งใจ ก็มาช่วยกัน สานฝันของคนวังอ้อที่จะคืนคนดีสู่สังคม”

คนพร้อม ใจพร้อมก็เริ่มเดินเครื่อง ท่านพระครู ซึ่งเดิมเป็นวิทยากรฝึกอบรมเยาวชนตามสถานศึกษา ในเขตจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดใกล้เคียง ในฐานะพระผู้นำพัฒนาแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง จึงเป็นที่รู้จักของฆราวาสโรงเรียนต่างๆ และองค์กรสงฆ์ ในจังหวัดเป็นอย่างดีอยู่แล้ว ท่านพระครูบอกว่า “เรา ออกข้างนอกตั้งแต่ปี 35 แล้ว ถึงเวลาแล้วที่เขาต้องเข้ามาหาเรา อาตมาก็ประสานไปที่โรงเรียนต่าง ๆ รวมทั้งผู้ที่เคารพนับถือทั้งพระสงฆ์ ฆราวาส เช่น คุณพ่อมนตรี ผกานนท์ ท่านเป็นข้าราชการบำนาญ ก็ได้เข้ามามีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนต่างๆ ส่งเด็กเข้ามาอบรม แรกๆ ก็เข้ามาดูความพร้อมของสถานที่ ความปลอดภัย อาหารการกิน ส่วนความรู้ความสามารถของวิทยากรนั้น ด้วยความที่ ทำงานร่วมกันมาก่อนก็จะเห็นความพร้อมของทีมงานวิทยากร อยู่แล้ว”

สำหรับการประสานงานในพื้นที่เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดค่ายฝึกอบรม ได้มีการประสานงานกับสถานีอนามัยตำบล โรงพยาบาลอำเภอ ให้ทราบ

กำหนดการเข้ารับการฝึกอบรมของแต่ละรุ่น เพื่อมีเหตุ
 จุกจิก หรืออุบัติเหตุเกิดขึ้นในระหว่างการเข้าค่าย
 รวมทั้งประกาศที่หอกระจายข่าวของหมู่บ้านเพื่อให้
 ชาวบ้านได้ทราบความเคลื่อนไหว และรับรู้ว่ามีคนกลุ่ม
 ไหนบ้างเข้ามารับการอบรมในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นวิธีการ
 อย่างหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านที่ไม่ได้เข้าไปช่วยงานในศูนย์ฯ
 ได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ความเคลื่อนไหวการทำงาน
 ภายในศูนย์ฯ ซึ่งเป็นกุศโลบายในการทำให้เกิดการมี
 ส่วนร่วม และสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนในชุมชน

แบ่งคนแบ่งงานตามศักยภาพ

ปัจจุบันภายในศูนย์ฯจะมีกลุ่มคนทำงานหลักๆ
 อยู่ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มวิทยากร กลุ่มกรรมการป่าชุมชน
 กลุ่มแม่ครัว โดยแต่ละกลุ่มก็จะทำงานตามความถนัด
 ของตัวเอง

วิทยากร

มีอยู่ 5 คน เป็นพระ 4 รูปได้แก่ พระอาจารย์
 ประมวล วัดทุ่งซุน ท่านพระครูสุขุมวรรณโณพาส

พระอาจารย์ไกรศรี วัดบ้านวังอ้อ พระอาจารย์อำนาจ วัดบ้านแก อ.เมือง หนองบัวลำภู 1 คน คือ นายสีหา มงคล แก้ว บทบาทกันตามความถนัดของตน สีหาเล่าว่า “วิทยากรจะมีทั้งสายปละบโยน และสายจุดัน โดยท่าน จะแบ่งบทบาทกันในแต่ละช่วง แต่การทำงานของท่าน ก็ยังเชื่อมร้อยกันอยู่ บางครั้งก็ออกมาเสริมซึ่งกันและ กัน”

ท่านพระครูสุขุมวรวโรดม ได้เสริมว่า “การทำ กิจกรรมในแต่ละวิชาจะสอดแทรกเนื้อหาโดยอาศัย ความสามารถของวิทยากรในการจับประเด็น โยน คำถาม ข้อคิด ลงไปในเวที เพื่อให้เด็กๆ ช่วยกันคิด ช่วยกันแก้ปัญหา ฉะนั้นวิทยากรแต่ละท่านจะมี จุดประสงค์และจุดยืนในแต่ละกิจกรรม วิทยากรจึงต้อง ได้รับการฝึกฝนและสร้างสมประสบการณ์เพราะ สถานการณ์บางอย่างก็เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด บางอย่าง ก็เกิดจากการจงใจที่จะทำให้เกิดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ”

วิทยากรแรกๆ จะใช้ทีมพระวิทยากรที่เคยเป็น ทีมงานฝึกอบรมมาด้วยกันที่มาจากจังหวัดต่างๆ เช่น มหาสารคาม อำนาจเจริญ ซึ่งแต่ละรูปจะมีความรู้ความสามารถที่แตกต่างกัน สีหาเล่าว่า “ตอนนั้นที่ศูนย์เรา

มีท่านพระครูองค์เดียวที่เป็นวิทยากรได้ คนอื่นก็ไม่รู้ว่า
จะพูด จะทำอะไร เป็นฝ่ายสนับสนุนอย่างเดียว ท่าน
จึงนิมนต์พระอาจารย์วิทยากรจากภายนอกเข้ามาช่วย
กรรมการป่าชุมชน พระ เณรที่อยู่ที่นี่ก็ได้เห็นรูปแบบ
วิธีการ จึงเริ่มเรียนรู้ จดจำฝึกฝนตนเองโดยมีท่าน
พระครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้ เมื่ออบรมได้ 7-8 ครั้ง
พระอาจารย์ผู้ช่วยทั้งหลาย รวมทั้งกรรมการก็เริ่มทำ
ต่อมาได้ทีมงานวิทยากรทั้งพระและฆราวาสในพื้นที่
จังหวัดอุบล เป็นผู้ดำเนินการเอง”

การเรียนรู้ที่มาจากการปฏิบัติจริง ทำให้เกิด
ความมั่นใจและกล้าที่จะแสดงออก เป็นการสร้างคน
สร้างโอกาส สร้างงานให้กับคนในชุมชน การทำงานจึง
จำเป็นต้องให้เกิดการเรียนรู้ ไม่ใช่เอาความหวังฝาก
ไว้กับคนภายนอกตลอดไป

ในการบรรยาย วิทยากรแต่ละคนก็จะรับผิดชอบ
ในเนื้อหาของตนเป็นหลัก ท่านพระครูเล่าว่า “ช่วงของ
การทำกิจกรรม อาตมาจะนั่งฟังอยู่ห่าง ๆ คอยประเมิน
เนื้อหา กิจกรรม เอามาปรับแก้และบอกกล่าวกับทีม
วิทยากรหรือบางครั้งเมื่อเกิดเหตุ ปัญหา เวลาอบรม
บางกิจกรรมจะกดดันมาก อาตมาก็จะเข้าไปช่วยในการ
ให้ข้อคิด ให้สติกับผู้เข้าอบรม ในการเป็นวิทยากร

ต้องเสริมซึ่งกันและกันเพราะเรารู้ว่าการทำกิจกรรม
ต่างๆ มันแฝงวัตถุประสงค์ของมันอยู่”

คณะกรรมการป่าชุมชน

จากเดิมที่มีคณะกรรมการ 31 คน ซึ่งเป็น
คณะกรรมการที่ดูแลป่าชุมชนดงใหญ่ทั้งหมด แต่พอ
ชาวบ้านมาช่วยงานที่ศูนย์ซึ่งมีการฝึกอบรมเยาวชน
จำนวนคณะกรรมการก็เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ปัจจุบันจึง
มีการรับสมัครเพิ่ม มีทั้งเยาวชน พ่อบ้าน แม่บ้าน
รวมขณะนี้มียู่ 51 คน กรรมการป่าผู้หญิงจะช่วยใน
การตรวจค้นเด็กผู้หญิงในส่วนของอาวุธ ยาเสพติด ซึ่ง
เป็นของต้องห้ามที่ไม่ให้นำเข้ามา กรรมการเหล่านี้จะได้
รับการฝึกอบรมเรื่องการดูแลทรัพยากรป่า มีระเบียบ
วินัย ความแข็งแกร่ง

พ่อสมเกียรติ หนึ่งในคณะกรรมการป่าชุมชน
เล่าว่า “นอกจากให้ความรู้แล้วยังฝึกให้มีร่างกายแข็งแรง
มีไตเชือก ปีนบันไดเชือก กระโดดตบสูง ใช้สถานที่ใน
ป่าชุมชนดงใหญ่นี้แหละ เหนื่อยแต่ก็สนุก พวกทหาร
จากค่ายสรรพสิทธิประสงค์ที่อุปถัมภ์เป็นผู้ฝึกอบรมให้เด็ก
ทุกคนให้ความร่วมมือในการฝึกอบรมดีมาก”

สีหาบอกว่า “โดยทั่วๆ ไป กรรมการก็จะดูแล
น้ำดื่ม น้ำใช้ในศูนย์ และดูแลอาหารของพระ แต่ที่เป็น
ภารกิจหลักเลยก็คือ ต้องจัดเวรยามมาเฝ้าศูนย์ไม่ว่า
จะมีคนมาฝึกอบรมหรือไม่ก็ตาม เราต้องดูแลความ
ปลอดภัยของเด็กๆ รวมทั้งดูแลคนที่มาอยู่หมู่บ้าน
เปลี่ยนวิถี และหน้าที่ที่สำคัญอีกอย่างก็คือ การดูแล
การเงินของศูนย์ฯ เราด้วย”

กรรมการป่าชุมชนทั้งหมดเดิมคือ นักวิจัย
ชาวบ้านที่เคยทำงานวิจัย เรื่องรูปแบบการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศน์บ้านวังอ้อมมาก่อน จึงมีประสบการณ์การ
ทำงานเชิงวิชาการ การพูด การเขียน การจัดเวที
เมื่อมาเป็นกรรมการดูแลศูนย์ฯ จึงมีระบบ วิธีการ
ทำงานที่ค่อนข้างมีระเบียบแบบแผน ทั้งระบบการ
จัดการที่ดี ดังที่สีหาเล่าว่า “ในการทำงานที่ศูนย์ได้ใช้
ความรู้ ที่ได้มาจากการทำงานวิจัยเยอะมาก ตั้งแต่
กระบวนการทำงาน แบบต้องคุยกันบ่อยๆ มีการวาง
แผนงานร่วมกัน แบ่งบทบาทหน้าที่ แบ่งงานกันทำ
บันทึกข้อมูลต่างๆ สรุปรงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้นิสัยมาจาก
การทำงานวิจัยทั้งนั้นเลย”

“ถ้าเป็นช่วงฝึกอบรม กรรมการจะมีหน้าที่ใน
กิจกรรมต่าง ๆ ด้วยเช่นจัดระเบียบค่ายติดบัตร จัดแถว

คุณแม่เด็ก ช่วยเป็นวิทยากรช่วงพระฉันเพล รวมทั้งการ
เสนอเรื่องป่าชุมชนด้วย” ท่านพระครูสุขุมวรรโณภาส
ได้กล่าวเพิ่มเติม

แม่ครัว

แม่สมนึกเล่าว่า “ปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 15 คน
แต่แต่ละครั้งของการฝึกอบรมจำนวนแม่ครัวก็จะไม่เท่า
กัน ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เข้าอบรม บางครั้งก็ 30 คน บาง
ครั้งก็ 500-600 คน จำนวนแม่ครัวก็จะเพิ่มขึ้นด้วย
ส่วนใหญ่ทุกคนก็เป็นแม่บ้านอยู่ในหมู่บ้านนี้แหละ แต่
จะมีแม่นางเป็นตัวหลัก”

หน้าที่หลักของแม่บ้านที่นี่ก็คือ ทำกับข้าวให้ทั้ง
พระสงฆ์ ผู้เข้ารับการอบรม อาหารส่วนใหญ่จะเป็น
อาหารพื้นๆ ทั่วๆ ไป เช่น ต้มส้มปลา ส้มตำ ปลาบั้ง
ปลานึ่งจิ้มแจ่ว ผักลวก

“เมนูอาหารก็มีการปรับเปลี่ยนไปเรื่อยๆ บางครั้ง
ครูที่เข้ามาในศูนย์ก็มาช่วยสอนอาหารชนิดใหม่ๆ ให้
ด้วย พวกเราชาวบ้านก็จดจำแล้วนำมาทำให้ชาวค่ายกิน
ทุกคนก็ว่าอร่อยดี ไม่ค่อยมีคนบ่นนะ บางครั้งก็มี

ส่วนเข้าไปร่วมในกิจกรรมการฝึกอบรมแบบไม่ตั้งใจ มีบางกิจกรรมที่พระท่านไม่ให้นักเรียน ครู คณะกรรมการป่าช่วย เด็กๆ ที่หัวใสหน่อยก็จะวิ่งมาพาแม่ครัวไปช่วย ก็สนุกดี ระหว่างทำอาหารก็ฟังเทศน์ไปด้วย ได้คิดอะไรเยอะเยอะเลยโดยเฉพาะเรื่องของบุญคุณ พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ การให้อภัยกัน” แม่ราตรีกล่าวเพิ่มเติม

บัญชี-การเงิน

“จะมีผม ไพบูลย์ อภิวัฒน์ สังเวียนช่วยกันดูแล ทั้งเงินที่เข้ามาใหม่จากแหล่งทุน สสส. และเงินที่ได้รับบริจาคจากส่วนต่าง ๆ รวมทั้งเงินค่าใช้จ่ายของนักเรียนในแต่ละค่าย แล้วจัดสรรเงินออกไปอย่างมีระเบียบ ค่าวิทยากรจะลดลงมาก เนื่องจากเดิมเราใช้วิทยากรจากข้างนอก” สีหาหนึ่งในทีมดูแลกล่าว

ในส่วนของคณะกรรมการป่าชุมชน พ่อสมเกียรติ บอกว่า “ทุกครั้งที่มีการฝึกอบรม งบจะถูกแบ่งออกมาเป็นค่าแรง การเฝ้าเวรยาม ของคณะกรรมการ 3,000 บาท แม่ครัว 4,000 บาท ใครมาทำงานก็จะลงชื่อไว้ เมื่อเสร็จค่ายแล้ว ก็เอาจำนวนคนมาหารได้เท่าไรก็เท่านั้น แต่บางค่ายก็ไม่มีเงินเหลือ เงินหมดไปกับค่า

อาหาร พวกเราก็ถือว่ามาช่วยกันทำบุญ” ท่านพระครู
สุขุมวรรโณภาสได้กล่าวเสริมว่า “เมื่อมีเงินเข้าศูนย์
ไม่ว่าจะทางไหน คณะกรรมการป่าชุมชนจะเป็นคน
ถือเงิน เราจะทำอะไรก็บอกเรื่องการเบิกจ่ายกรรมการ
ดูแล การที่เราให้ค่าแรงเป็นค่าตอบแทนถือว่าเป็น
สวัสดิการของเขา **เราไม่เอาเงินเป็นตัวตั้ง แต่บางครั้ง
ต้องเอาเงินเป็นตัวล่อ** คนเราจะให้ช่วยกันทำฟรีตลอด
ก็ไม่ได้ ต้องมีสวัสดิการให้เขาบ้าง จะทำให้เขาไม่เดือด
ร้อน มีความสุขในการทำงานบุญนี้ด้วย เมื่อเสร็จการ
ฝึกอบรมเราก็สรุปว่า 3 วัน เรามีเงินเหลืออยู่เท่าไร บาง
ครั้ง หมิ่นหนึ่ง บางครั้ง 2 หมิ่น แล้วเราจะทำอะไรต่อ
ทำห้องน้ำใหม่? ต่อเติมไฟฟ้าใหม่? อะไรต่างๆ คือเงิน
จะถูกใช้หมดในวันต่อมา เงินนี้ไม่มีเก็บเลย สร้างไป
เรื่อยไป มันยังไม่อึดตัว ห้องน้ำ ที่พัก มันต้องซ่อมอยู่
ตลอด เดียวนี้เงินของศูนย์ฯไม่มีเก็บแล้ว มีเฉพาะค่า
ไฟฟ้าที่ใช้ภายในศูนย์”

การดูแลงบประมาณของศูนย์ จะไม่ยึดติดอยู่
กับคนใดคนหนึ่ง เป็นทีมที่ได้รับความไว้วางใจจาก
คนในชุมชน จึงทำให้ไม่มีปัญหาในเรื่องของความ
โปร่งใส การตรวจสอบสามารถทำได้ตลอดเวลา และ
เมื่อไหร่ที่คนใดคนหนึ่งไม่ว่างก็จะมีตัวแทนมาทำงาน

แทนให้ การทำงานจะเน้นการทำงานเป็นทีมซึ่งเป็นหัวใจหลักของการทำงานให้ประสบความสำเร็จ และต้องอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน

หลักสูตรมหัตศจรรย์

“พัฒนาคุณธรรมเยาวชน”

นักเรียน นักศึกษา ทัวสารทิศทั้งในจังหวัดอุบลฯ และจังหวัดใกล้เคียงมีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมตลอดปี 2547 จนถึงต้นปี 48 มีจำนวนถึง 17,897 คน จาก 51 คณะ มีทุกระดับชั้นตั้งแต่ประถมจนถึงอุดมศึกษา สลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาตลอดทั้งปี ยกเว้นช่วงปิดเทอม ซึ่งจะเป็นช่วงที่ พระ เณร ชาวบ้าน ได้ช่วยกันซ่อมแซมอาคาร สถานที่ รวมทั้งปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรของคุณย์ ซึ่งท่านพระครูสุขุมวรโรณกาลได้ให้ความสำคัญในการปรับให้เข้ากับผู้เรียน ตามยุคตามสมัย ไม่ใช่เนื้อหาตายตัวและการบรรยายแบบเดิมๆ แต่จะนำเทคนิควิธีการต่างๆ มาทำให้แต่ละวิชาน่าสนใจ

หลักสูตรของศูนย์ฯจะเน้น 5 ดี คือ เป็นบุตร
ที่ดีของพ่อ แม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครูบาอาจารย์ เป็น
เพื่อนที่ดีของเพื่อน เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ
และสุดท้ายเป็นสาวกที่ดีต่อศาสนา ซึ่งท่านพระครูได้
กล่าวว่า “ถ้าคนเราสามารถพัฒนาให้ตนมี 5 ดี
นี้แล้วก็ได้ชื่อว่าเป็นมนุษยที่สมบูรณ์”

ในการฝึกอบรม แต่ละวิชา แต่ละกิจกรรม
จะสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ ตามช่วงวัย
ของเด็ก เยาวชน ในแต่ละรุ่น ดังที่พระครูเล่าว่า “หลัก
สูตรจะไม่ตายตัว จะวิเคราะห์เด็กก่อน ตั้งแต่คุยกับ
ครูที่เข้ามาติดต่อ เพราะทักษะของแต่ละกลุ่มไม่เหมือน
กัน ระหว่างเด็กในเมืองและชนบท ต้องเอามาประยุกต์
ครูสามารถปรับหลักสูตรตามความต้องการขอโรงเรียน
ได้แต่ต้องคง 5 ดีไว้ เราต้องปรับไปเรื่อยๆ แต่การ
ปรับจะดูที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ถ้าเด็กใหม่ไม่เคยเข้าค่าย
นี้มาก่อน ก็จะใช้วิธีการแบบหนึ่ง แต่ถ้าเป็นเด็กที่มาก
จากโรงเรียนที่เคยเข้าค่ายนี้มาแล้ว เราจะปรับเนื้อหา
กิจกรรม ที่จริงมันก็อยู่ในหลักสูตรเราแหละ เพียง
แต่เราเอาส่วนกลางมาสลับไปไว้ส่วนหัว เอาส่วนหัว
มาสลับไปไว้ส่วนท้าย แค่นั้นเอง เพื่อไม่ให้เขาอ่านทาง
เราออก เพราะเด็กๆ เขาก็จะไปพูดกันเองระหว่างรุ่น

ที่เคยมาก่อนกับพวกที่กำลังจะมาว่า วันแรกเป็น
 อย่างนี้นะ วันที่สองเป็นอย่างนี้นะ เราจึงเปลี่ยนเอา
 วันที่สองไปเป็นวันแรกเสีย หรือเอาวันแรกไปเป็นวัน
 สุดท้ายเสีย โดยเฉพาะโรงเรียนที่มาบ่อยๆ รุ่นพี่รุ่น
 น้องจะเล่าให้กันฟัง วิชาต่างๆ ก็เหมือนเกมส์ ถ้ารู้
 ก่อนแล้วว่าเป็นอย่างไร มันก็ไม่น่าสนใจ”

บรรยากาศทั่วๆ ไปภายในศูนย์ระหว่างการ
 ฝึกอบรม จะพยายามให้สอดคล้องกับช่วงวัยของ
 ชาวค่าย ไม่เคร่งกระเปียบหรือเน้นความสงบจนเกินไป
 แต่มีกฎระเบียบบังคับไว้บ้าง ในช่วงเวลาของการพัก
 ผ่อนก็จะเปิดเพลงที่ทันสมัยมีเนื้อหาที่ดี มีข้อคิด เป็น
 ดนตรีฟังง่ายๆ สามารถฟังแล้วร้องตามได้เลย นักร้อง
 ส่วนใหญ่ ก็เป็นศิลปินในยุคสมัยนี้ทั้งสิ้น เช่น โลโซ, สลา
 คุณวุฒิ, พลพลฯ

มอบศิษย์ให้พระอาจารย์

“เราเดินทางมาศูนย์บ้านวังอ้อ โดยใช้รถทหาร
 รุ่นนี้เป็นรุ่นที่ 3 ของโรงเรียน มี 300 คน ครู 10 กว่า

คน ผ่านหมู่บ้าน หุงนา เข้าป่าตามทางดินมาเห็นศูนย์
เป็นศาลามุงหญ้าคาหลังใหญ่ ป้ายศูนย์พัฒนาคุณธรรม
ป่าดงใหญ่วังอ้อ ติดไว้เป็นระยะๆ เห็นศูนย์ครั้งแรก
รู้สึกเสียบ สงบ สมถะเรียบง่าย” เป็นความรู้สึกแรก
ของน้องแจน นักเรียนชั้น ม.5 ที่ได้มีโอกาสเข้ามา
อบรมที่ศูนย์แห่งนี้

หลังตรวจเช็คตัวนักเรียน สัมภาษณ์ต่างๆ ว่า
ไม่มีอบายมุขใดๆ รวมถึงอาวุธที่เป็นอันตรายแล้ว ก็มี
การสวดมนต์ไหว้พระ ให้โอวาทโดยผู้อำนวยการ
โรงเรียน พร้อมมอบศิษย์ของตนให้กับพระอาจารย์
ท่านพระครูสุขุมวรรโณภาส ได้กล่าวตอบว่า “พอ.
รักลูกศิษย์อย่างไร ท่านสบายใจเถอะว่าพวกเราก็รัก
ลูกศิษย์ท่านเช่นนั้นแหละ บางครั้งจะตีบ้างดุบ้างก็ด้วย
รัก” เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับคณะครูอาจารย์
ผู้ปกครองที่ได้มอบความไว้วางใจให้กับพระและชาวบ้าน
ที่ศูนย์พัฒนาคุณธรรม ในการผู้ดูแล อบรม บ่มเพาะ
ให้เด็กเติบโตใหญ่เป็นเมล็ดพันธุ์แห่งความดีของสังคม
ในอนาคต

อยู่อย่างต่ำ ทำอย่างสูง

ศุภย์พัฒนาคุณธรรมดงใหญ่ให้ความสำคัญกับมารยาท การไหว้ การทักทาย รู้จักซื้อครุ เคารพกฎระเบียบ โดยให้รู้จักอยู่อย่างต่ำ ทำอย่างสูง ดังที่ท่านพระครูสุขุมวรรโณภาสได้อธิบายว่า

อยู่อย่างต่ำ คือ กินข้าวจานแฉะ (กับข้าวสองอย่าง วางอยู่ในจานข้าวจานเดียว) อาบน้ำในคู้ (อาบน้ำรวม) นอนที่กุฏิเล่าหมี (นอนรวมกัน)

ทำอย่างสูง คือ ตรงต่อเวลา เจริญเพราะสงเคราะห์เอื้อเฟื้อ ทำความเชื่อให้ตรง มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีความเสียสละ

โดยท่านพระครูได้เน้นย้ำว่า “นโยบายของศุภย์จะไม่สร้างวัตถุแข่งกัน แต่จะสร้างอะไร ต้องทำให้คนคิดถึงบ้าน มานอนแคร์ไม้ เหมือนเล่าไก่เล่าหมี เขาก็จะคิดถึงห้องของเขา มากินอาหารจานเดียวก็จะนึกถึงกับข้าวที่แม่ทำให้มือละหลายชนิด ค่ายนี้จะทำให้คนคิดถึงบ้าน อย่าทำให้คนลืมบ้าน”

กฎระเบียบของศุภย์ก็ถูกกำหนดไว้แบบหลวมๆ และเป็นรูปธรรม เช่น การวางรองทำให้เป็น

ระเบียบ การกินข้าวให้หมด ไม่หก ไม่เหลือ ไม่คุยกัน
เสียงดัง ตรงต่อเวลา ไม่ให้เกิดเรื่องซู้หนุ่มซู้สาว พ่อ
สมเกียรติเล่าว่า “ทางศูนย์ฯ จะห่วงเรื่องซู้สาวของเด็ก
มากที่สุด ห้ามคณะกรรมการสนิทสนมกับเด็กผู้หญิง
คนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ หรือแม้กระทั่งครูบาอาจารย์
เองรู้จักกันอยู่นะ แต่ก็ไม่แสดงความสนิทสนมด้วยมาก
มีเรื่องอะไรจึงไปพูดจากัน ไม่คุยเล่นกัน เพื่อเป็นแบบ
อย่างและความน่าเชื่อถือของผู้เข้ารับการอบรม แต่
หากอยู่ภายนอกศูนย์ฯ ก็จะทำตัวตามปกติ ส่วนหนึ่ง
คณะกรรมการมีความผูกพันกับเด็กที่เข้ารับการฝึก
อบรมเหมือนลูก เหมือนหลาน เวลาเด็กกลับไปแล้ว
บางคนก็เขียนจดหมาย มาถึงพ่อๆ คณะกรรมการก็มี”

สีหาเสริมว่า “มีโทรศัพท์เข้ามาวันละ 30-40
สาย เป็นสายที่เด็กโทรมาปรึกษาปัญหาชีวิต การเรียน
บางครั้งค่าโทรศัพท์ของผมก็มีจำกัด เดือนไหนที่เกิน
ก็ออกเอง อาศัยเงินที่ได้จากการเป็นวิทยากร แต่ก็ภูมิใจ
ถ้าได้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้พวกเขาผ่านพ้นปัญหาต่างๆ
ไปได้”

ชาวค่ายสามารถตั้งกฎระเบียบเพิ่มเติมหรือ
ต่อรอง ในข้อที่คิดว่าทำไม่ได้ โดยบอกเหตุผลและ
ขอการรับรองจากเพื่อนชาวค่าย เพื่อเป็นกฎของการอยู่

ร่วมกันของคนหมู่่มาก รวมทั้งสามารถการขออาสาสมัครเป็นคนดูแลรับผิดชอบชาวค่าย จำนวนกรรมการจะขึ้นอยู่กับปริมาณของชาวค่ายซึ่งจะมีตั้งแต่ 50-30 คน พ่อประภาส กรรมการป่าชุมชน เล่าว่า “จะสังเกตเห็นว่าพวกเด็กๆ เขาจะแย่งกันเป็นอาสาสมัคร ส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย” น้องแจน ชาวค่ายผู้หนึ่งได้เผยความลับว่า เหตุที่เพื่อนๆ แย่งกันเป็นอาสาสมัครก็ด้วยเหตุผลว่า “คนส่วนใหญ่มีแต่พูดว่ารักเพื่อน มันก็แค่คำพูด มันต้องแสดงให้เห็นเลย การเป็นกรรมการค่ายได้ดูแล ช่วยเหลือ และรับผิดชอบเพื่อนชาวค่าย จึงเป็นการแสดงออกที่ดีที่จะทำให้เพื่อนเห็นความจริงใจ”

กำเนิดลูกของแม่

“ถ้าใครทำให้แม่เราต้องแบกของหนักๆ จะยอมไหม? ใครทำให้แม่เราเจ็บ หรือเลือดตกยางออก จะยอมไหม? เด็กๆ เขาก็ตอบว่าไม่ยอม แล้วเราก็จะเปิดวิดีโอทัศน์การคลอดบุตรของมารดาให้เขาดู ภาพ

ต่างๆ จะแทนคำสอนได้มากกว่าคำพูดนับร้อยนับพันคำ เด็กก็จะร้องให้ กลับไปก็จะกราบพ่อกราบแม่ จุดประสงค์ของการดูเวดีทัศน์ก็เพื่อให้เขาเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่” ท่านพระครูสุขุมวรรโณภาส เล่าถึงกระบวนการในการปลุกจิตสำนึกให้ระลึกถึงพระคุณแม่

น้องเจนและน้องบอมบ์ช่วยกันเล่าว่า “เพื่อนตอนแรกไม่ร้องแต่น้ำตาซึม พระอาจารย์ก็บอกว่า ใครเป็นลูกกำพร้าให้ออกมา ไม่น่าเชื่อว่าเพื่อนๆ หนูเป็นลูกกำพร้าเยอะมาก 30-40 คน ในห้องหนูก็มีไม่เคยรู้เลย ท่านก็จะบอกว่าใครอยากพูดอะไรก็พูด บางคนพ่อแม่ตาย บางคนพ่อแม่เลิกกัน บางคนอยู่กับยาย ท่านเปิดเพลงคลอด้วย บรรยายกาศมันซึ้งๆ หนูสงสารเพื่อน ร้องให้เลย แล้วพระอาจารย์ก็ให้ครูมานั่งข้างหน้ารับนักเรียนไปเป็นลูก เสร็จแล้วท่านก็ให้เพื่อนๆ ที่อยู่ข้างในมารับเพื่อนของตัวเองกลับไปนั่งที่เดิม ให้กำลังใจเพื่อนด้วย เพื่อนร้องให้เยอะมาก ทำให้เราคิดถึงพ่อแม่ของเรา รักพ่อแม่เรา รู้สึกว่าเราทำไม่ดีกับท่าน บางครั้ง ทำอะไรไม่คิดถึงใจท่านเลย ไม่คิดว่าท่านเหนื่อย ทำงานหาเงินมาให้เราใช้ แล้วพระอาจารย์ก็ให้กราบลงพื้นเพื่อขอโทษพ่อแม่”

พระคุณแม่มากเหลือจะบรรยาย ดังที่ สุชัย
เจริญมุขยพันธ์ เขียนสรุปไว้น่าสนใจว่า

แม่คือ ครู ครูคนแรกที่เราที่สุด ไม่ว่าเรา
จะเป็นลูกศิษย์ที่เลวขนาดไหน ครูคนเดียวที่ดูแลเรา
ตลอด 24 ชั่วโมง หัวเราะ ร้องไห้ หลังน้ำตาเพราะ
ลูกศิษย์เป็นประจำ

แม่คือ ผ่านวม หนาวกายหรือใจ ห่มผ่านวม
ยี่ห่อนี้แล้วอบอุ่นเสมอ ใช้ได้ทุกฤดูกาลตลอดปี) และ
ตลอดชีวิต (ของแม่)

แม่คือ รถไถคูโบต้า เรือโททานิค หรือรถไฟฟ้า
อยากนั่ง อยากขี่ อยากห้อยโหนยานพาหนะชนิดใด
ในจักรวาลบอกแม่มาเลยลูกแม่เป็นได้ ขอเพียงเห็น
ลูกยิ้ม หัวเราะ แม่บางคนเก่งมากทำเสียงให้เหมือน
เวลาขี่ ได้อารมณ์จริงๆ

แม่คือ พระ พระประจำบ้านที่เราไหว้ได้สนิทใจ
พระประจำใจที่คอยเตือนสติให้เราทำแต่ความดีงาม
อยู่เสมอ พระแท้ ในยุคที่พระเทียมระบาด

แม่คือ กระดาษทิชชู เนื้อเหนียวนุ่มใช้ซับน้ำตา
ได้ดีไม่เป็นขุย เช็ดสิ่งไม่ดีที่ลูกไปสร้างไว้ตามที่ต่างๆ
ได้หมด ทำให้ลูกสบายตัว

แม่คือ ตู้ ATM เจอหน้าเป็นกอด เอ๊ย ไม่ใช่

เป็นขอ แล้วแม่ก็ให้แทบทุกครั้ง บางทีแม่ให้ทั้งที่
ไม่มี ช่างตรงกันข้ามกับลูก บางทีลูกมีก็ไม่ได้ให้
ต้องมีมากจริงๆ แล้วบางทีก็ไม่ให้อยู่ดี...

แม่คือ คนใช้ ใช้ได้ทุกอย่างรับรองไม่มีแม่ที่
ไม่มีลาไปเยี่ยมญาติ ใครมาเสนอค่าจ้างและสวัสดิการ
ที่ดีกว่าก็ไม่ไป ต่อให้นายจ้างดูตาอย่างไรก็ต้องรับ
ใช้ด้วยความจริงใจ

แม่คือ มนุษย์ล่องหน ไม่ต้องไว้หน้า ไม่ต้อง
เกรงใจ อ้าวแม่อยู่บ้านด้วยหรือ หนูซื้อขนมมาอร่อย
สุดๆ แต่กินหมดแล้ว

แม่คือ ทองที่ปิดอยู่ตรงกันพระ หลังพระนะ
ยังน้อยไป ทำความดีอย่างไร ถึงลูกจะไม่เห็นแม่ก็
ไม่บ่น ทว่ากลับก้มหน้าทำเพื่อลูกต่อไปด้วยความรัก
มั่นคงเช่นเดิม

พระคุณครู

“ตั้งแต่แม่คลอดเจ้าออกมาเดินได้ พูดได้ ก็นำ
เจ้ามาฝากเข้าโรงเรียน จากวันนั้นจนถึงวันนี้ พวกเรา

อยู่กับครูมาก็ปีแล้ว ครูทำหน้าที่อะไรบ้างนอกจาก การสอนหนังสือให้อ่านออกเขียนได้ อบรมสั่งสอนให้ ลูกศิษย์เป็นคนดี คนเก่งของสังคม ครูได้อะไร อย่าง การมาเข้าค่ายกับศิษย์ ทำให้ครูเงินเดือนขึ้นหรือไม่? เกียรติของครูเพิ่มขึ้นไหม?

ทำไมครูจึงเลือกมาอยู่กับเรา ถ้าครูสอน 8 โมง เข้าถึง 4 โมงเย็นก็เพียงพอแล้ว ไม่มีใครตำหนิครูนะ แต่ทำไมครูจึงเลือกมากินนอนอยู่กับพวกเรา ทั้งๆ ที่ ครูมีลูกน้อย บางครั้งลูกก็ไม่อยากให้จากมา แต่ด้วยความรัก ความห่วงใยที่มีต่อลูกศิษย์ ครูก็เลือกที่จะทิ้ง บางอย่างเพื่อลูกศิษย์ของท่าน” เหล่านี้ล้วนเป็นคำพูด ที่สร้างสำนึกให้เด็กๆ เยาวชนชาวค่ายให้คิดใคร่ครวญ ถึงพระคุณของครู ที่พวกเขาเคยโกรธ โมโห ไม่พอใจ เมื่อครูสั่งสอน ทำให้เขาคิดเองว่า สิ่งที่เขาไม่ส่งงาน ตามเวลาที่ครูกำหนด ถูกหรือไม่ การพูดให้เกิด จิตสำนึกนี้จะทำให้เขาซึมซับ มีจิตใจที่อ่อนโยน ได้ ทบทวนการกระทำที่ผ่านมาของตน

ตลอดของการอยู่ค่าย 3 วัน 2 คืน ครูจะอยู่ ร่วมกับศิษย์ตลอดการฝึกอบรม ดังที่อาจารย์นั้นทพร เล่าว่า “ตอนแรกก็ไม่เข้าใจในกิจกรรมที่พระวิทยากร ใช้ทำโทษ หรือใช้คำพูดที่ก่อดัน ทั้งศิษย์ทั้งครู แต่ท่าน

ก็ได้ทำความเข้าใจกับคณะครูที่จะอยู่กับลูกศิษย์ก่อน
แล้วว่า ให้ครูให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ แต่ไม่
รู้ว่าอะไร วันสุดท้ายจึงเข้าใจว่าพระอาจารย์ต้องการให้
เด็กเป็นคนดี กิจกรรมทุกอย่างของท่านมีเหตุผลต้อง
ไม่ตัดสินจากสิ่งที่เห็นหรือแค่ได้ยิน บางครั้งก็ทำโทษ
ครู ให้รับผิดชอบแทนลูกศิษย์ด้วยเหตุผลว่าครูไม่
สามารถสั่งสอนลูกศิษย์ให้เป็นคนดี มีความรับผิดชอบ
ต่อกฎ ระเบียบของค่ายได้ เช่น ให้กราบลูกศิษย์ แต่
พอจะกราบจริงๆ ลูกศิษย์เขาก็ไม่ยอม ร้องให้ ขอรับ
ผิดชอบเอง มากอดครุไว้ เราก็ร้องไห้ด้วย ตอนแรก
ก็ไม่เข้าใจ แต่ก็สงสารลูกศิษย์ก็ต้องยอม ที่จะช่วยไม่
ให้พวกเขาต้องโดนทำโทษ ที่ร้ายแรงคือการให้ออกจาก
ค่าย อยู่ค่าย นอนค่ายกับเด็กๆ ก็เหมือนลูก เหมือน
เพื่อน ร่วมรับรู้ ร่วมรู้สึกกับพวกเขา ทั้งสนุกทั้งร้องไห้
ไปกับพวกเขา ก็รู้สึกเข้าใจเด็กมากขึ้น เห็นความดี
ความมีน้ำใจของพวกเขาที่มีต่อครูและเพื่อน”

เราและนาย

การมาอยู่ค่ายรวมกัน 3 วัน 2 คืน ผ่านวิกฤต การแก้ปัญหาร่วมกันเห็นความเสียสละของเพื่อนๆ รับรู้ปัญหา ความทุกข์ในชีวิตของกันและกัน ทำให้เกิด ความเข้าใจ ความรัก ความผูกพันกัน จากที่เรียนอยู่ กันคนละห้อง ไม่รู้จักกัน หรือมาจากชุมชนเมืองที่อยู่ ต่างคุ่มบ้านกัน ไม่รู้จักกัน ก็มาสนิทและรู้จักเพื่อนมาก ขึ้นเมื่อมาค่าย

นำหมูและป่าหัด ผู้ปกครองเด็กบ้านดอนยุง ซึ่งเป็นหมู่บ้านใกล้เมืองที่คนในชุมชนที่คนส่วนใหญ่ ไม่รู้จักกัน เล่าให้เห็นถึงปัญหาของเยาวชนในหมู่บ้าน ว่า "ในหมู่บ้านมี 5 คุ่ม เด็กไม่รู้จักกันเลย แคเคยเห็น หน้า และรู้ว่าอยู่หมู่บ้านเดียวกัน มีปัญหาการทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ ปัญหายาเสพติดก็เยอะ พวกเรา เป็นอาสาสมัครสิทธิเด็กในชุมชน จึงจัดค่ายไปที่ศูนย์ พัฒนาคุณธรรมดงใหญ่วังอ้อ กระบวนการที่ท่านสอน มันเป็นรูปธรรมมากๆ เช่นท่านตั้งทีมเพื่อเตือนเพื่อน ค่ายนี้มีอาสาสมัคร 5 คน เป็นกรรมการค่าย ดูแล กฎระเบียบ ดูแลเพื่อน เพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตามกฎ"

น้ำหมูเล่าเสริมอีกว่า “วันที่ท่านจะทำโทษท่านจะไม่พูด ไม่บอก เด็กก็คุยกันอย่างสนุกสนาน หลังจากนั้น พระอาจารย์ก็หยิบข้าวที่มันหกขึ้นมา แล้วสั่งสอนว่า เมื่อสักครู่พวกเธอทำอะไรผิดไว้ ท่านก็เอาเม็ดข้าวมานับ ได้ซักประมาณ 22-23 เม็ด แล้วให้รับผิดชอบ โดยการปรับเป็นเงินเม็ดละ 100 บาท เป็นเงิน 2,300 บาท หากไม่มีก็ให้หัวหน้ากลุ่มไปกราบขอโทษเพื่อนๆ ที่ตัวเองดูแลไม่ดี เพื่อนๆเองก็รู้สึกผิด ท่านก็ดูรวมถึง พี่เลี้ยงเด็กที่ไปด้วย ที่ไม่ช่วยกันดูแล พอขอโทษได้ซัก ครั้งหนึ่ง เด็กๆที่เหลือก็ยอมรับผิดร่วมกัน พระอาจารย์ ท่านจะให้ 5 คนนี้กลับบ้าน แต่ทุกคนก็ไม่ยอม ข้าวที่กินเหลือในถังที่กินไม่หมด ต้องนำมาให้ 5 คนนี้รับผิดชอบ พี่เลี้ยงเอง ก็ยอมรับโทษร่วมกับเด็กๆ ด้วยการกินข้าวที่เหลือด้วย งานนี้เด็กๆ ในค่ายซาบซึ่งมากเห็นถึงความรักความห่วงใยของผู้ใหญ่ในชุมชนที่มีต่อเขา และพร้อมที่จะช่วยเหลือปกป้องพวกเขา ทำให้รู้ว่า คนเราอยู่ด้วยกัน ต้องมีความสามัคคี รู้จักเสียสละ มีความรับผิดชอบ เห็นความรักของเพื่อนที่มีให้ต่อกัน มันเหมือนต้องร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน รู้จักเด็ก รู้จักผู้ใหญ่ มากขึ้น”

ส่วนน้องแจนได้เล่าเหตุการณ์คืนสุดท้ายของการเข้าค่ายว่า "คืนก่อนจะกลับพระอาจารย์เปิดวีดีโอเรื่องอัญชลี ซึ่งถูกรถชนตายหลังจากกลับจากค่ายพัฒนาคุณธรรมไม่กี่วัน เขาสาบานว่าจะเลิกเสพ ขายยาเสพติด แต่พอกลับไปบ้าน แฟนกลับให้ไปส่งยาบ้าให้ ปรากฏว่าถูกรถชนตายกลางถนน ภาพที่ตำรวจถ่ายมายังมีฝ้ายผูกแขนที่เพิ่งกลับจากค่าย เป็นภาพที่หวาดเสียวมาก เลือดท่วมตัว มีภาพพระอาจารย์ไปร่วมงานศพด้วย พวกเรากลัวมาก หนูขอนอนตรงกลางเลยคืนนั้น รุ่งเช้าพระอาจารย์แจกรูปให้คนละดอก สาบานว่าจะไม่ยุ่งกับยาเสพติด ก่อนสาบานท่านให้โอกาสก่อนว่า ใครที่เคยยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจให้ลุกออกมา ก็มีคนลุกไปประมาณ 30 คน ท่านก็ย้ำว่าหมดแล้วใช้ใหม่นับ 1...2...3... ก็มีคนลุกไปอีก ทั้งหมดรวมแล้วก็เกือบ 40 คน เยอะมากไม่น่าเชื่อเลย ใครที่คิดขึ้นหลังเสียแล้วลงไม่ได้ก็ให้คืนรูปก่อน ก็มีคนคืน กลุ่มแรกก็สาบานจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

กลุ่มที่ขึ้นหลังเสียแล้วลงไม่ได้ ก็สาบานว่าจะพยายามลดลง แล้วพระอาจารย์ก็ให้พวกเราไปรับเพื่อนกลับมานั่งรวมกัน พระอาจารย์พูดว่า อย่ามองเพื่อนในแง่ลบ เพราะชีวิตคนเรามันมีหลายสาเหตุ

ทั้งจากตัวเรา ครอบครัวและสิ่งแวดล้อม พวกเราก็ได้
ร่วมกันร้องเพลงเราและนายของโลโซ เพื่อนก็ขอโทษ
เพื่อนที่ทำให้ห้องเราเสียชื่อ เพื่อนๆ ก็ร้องให้ สงสาร
เพื่อน พวกเรามาอยู่ตรงนี้จะรักเพื่อนมากกว่าเดิม
เรารู้ปัญหาของเพื่อนมากขึ้น เข้าใจเขามากขึ้น”

วิธีการคัดกรองเด็กที่เสพและไม่เสพยานี้
น่าสนใจมาก ท่านพระครูมีคำพูดและวิธีการทำให้
สารภาพและวิธีการที่ทำให้เด็กรู้สึกติดต่อกัน ท่านเน้น
ว่าทุกคนต้องให้โอกาส ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ท่าน
ให้เด็กที่ไม่เคยเสพยา เด็กที่เคยเสพบ้าง เด็กที่ติดยา
ขายยา โอบกันเป็นชั้น ๆ เด็กก็จะคละกันไปหมดจนไม่
สามารถแยกได้ว่าวงไหนเป็นเด็กที่ไม่เคยข้องเกี่ยวกับ
ยาเสพติดหรือวงไหนเป็นเด็กเสพยา เด็กๆ ที่เสพยา
เขาก็ไม่รู้สึกว่าตัวเองถูกประจาน พระอาจารย์ก็จะสอน
ไม่ให้เหยียบย่ำเพื่อน เอาเพื่อนไปประจานหรือเอาไป
เล่าต่อ ให้เพื่อนช่วยเพื่อน ท่านมีคำพูดที่ทำให้เด็กยอม
รับกันและเป็นเพื่อนกันต่อไป

เด็กที่ติดยาเสพติดส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่มี
ความกดดันสูง มีความเสี่ยงในการใช้ชีวิต ทุกคนที่ติด
ยามีสาเหตุ ความเป็นมาที่ไม่เหมือนกัน ที่ผิดพลาดไป
แล้ว ถ้าสังคมให้อภัย ทุกคนช่วยกันแก้ไข เข้าใจกัน

แม้เขาจะดีชั่วอย่างไรก็เป็นเพื่อนเรา เป็นลูกเรา อยู่ในสังคมโลกร่วมกันกับเรา การให้โอกาสและชี้ทางที่ถูกต้องที่ควร จึงเป็นเบื้องต้นของการให้โอกาสเขาก้าวเข้าสู่สังคมอย่างสง่าผ่าเผย

เด็กวัยนี้เพื่อนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เด็กบางคนถึงกับพูดว่า เพื่อนเขาเป็นทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต จึงไม่แปลกที่เราจะพบว่าเพื่อนมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของเด็กวัยรุ่นในยุคที่พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลา ต้องทำมาหากิน หาเงินมาเลี้ยงครอบครัว ชีวิตส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อน การคบเพื่อนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่พ่อแม่ต้องใส่ใจ ต้องรู้จักช่วยคัดกรองเพื่อนให้กับลูกและช่วยชี้แนะให้รู้จักการอยู่กับเพื่อนแต่ละประเภทอย่างเป็นตัวของตัวเองที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาให้กับตนเอง ครอบครัว และสังคมในอนาคต

รักษาศักดิ์ศรีของโรงเรียน

“ศิษย์ดีเป็นศรีแก่เบญจา” เป็นป้ายสัญลักษณ์ของโรงเรียนที่นำมาติดไว้บนฝาผนังห้องด้านหน้าที่

อบรมตั้งแต่วันแรกที่เข้ามาในศูนย์ฯ พร้อมธงของรุ่น
ฉะนั้นทุกคนต้องตระหนักว่าในการมาอบรมครั้งนี้มา
ในนามของโรงเรียนของตน การทำกิจกรรมต่างๆ จะ
มีกฎระเบียบของค่ายเป็นตัวควบคุม ถ้าสมาชิกในค่าย
ทำผิดกฎระเบียบที่ช่วยกันวางไว้ คณะกรรมการค่าย
ที่เป็นอาสาสมัครจะถูกทำโทษ แต่โทษขั้นสูงสุดก็คือ
การปลดป้ายโรงเรียนลง น้องเจนเล่าว่า “มีเหตุการณ์
หนึ่ง เพื่อนในค่ายทะเลาะกันเอง เสียงดังมาก พระ
อาจารย์บอกว่าเมื่อทำตามกฎระเบียบไม่ได้ก็เหมือน
คนที่ไม่รักเกียรติรักศักดิ์ศรี เมื่อไม่รักมัน เราก็ไม่ควร
เอามันไว้ ฉะนั้นเราขอเอาป้ายชื่อโรงเรียนลง นักเรียน
ทั้งหมดก็ไม่ยอม ขอพระอาจารย์ ขอแก้ตัวใหม่ คุณครู
ก็มาช่วยขอและขอโทษแทนศิษย์” เด็กๆ ก็ไม่ยอมให้
ลงโทษครู เหตุการณ์นี้ได้สร้างความรักความผูกพัน
ของทั้งเพื่อนทั้งครู ที่ช่วยกันปกป้องศักดิ์ศรีของ
โรงเรียน ปกป้องเพื่อนปกป้องศิษย์ สถานการณ์คับขัน
ก็สามารถสร้างความสัมพันธ์ของคนในค่ายได้

จากความรัก ความสามัคคีของชาวค่าย ทั้งครู
และลูกศิษย์ก็สามารถทำให้ศักดิ์ศรีของโรงเรียนไม่ถูก
ย่ำยี ยังคงอยู่ในที่ที่ควรอยู่ เป็นความภาคภูมิใจของ
ชาวค่ายทุกคน

ธรรมะคือธรรมชาติ ธรรมชาติคือธรรมะ

ในพุทธศาสนา เราจะเห็นธรรมะกับธรรมชาติ เชื่อมกันอยู่ จะสังเกตเห็นว่า ธรรมะเกิดในธรรมชาติ ทั้งนั้นเลย ถ้าพวกเราไม่ลืมนัยเรียนวิชาศีลธรรม ประวัติพระพุทธเจ้า จะเห็นว่าองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประสูติที่ป่าลุมพินีวัน เมื่อท่านตรัสรู้ท่านก็ตรัสรู้ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน และที่สวดแล้วพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ปรินิพพาน ที่ป่าสาละวัน นอกจากความสำคัญดังกล่าวแล้วยังเป็นซูเปอร์มาเก็ตให้กับชาวบ้าน ป่าให้อากาศ ให้ที่อยู่อาศัย ให้อารมณ์ดี และให้บรมธรรม

**บรมธรรมคือ ธรรมที่สูงที่สุด คือ ธรรมชาติ
สังขารของชีวิตก็คือ เห็นทุกอย่างเป็นธรรมชาติ**

วันสุดท้ายของการอบรม คณะกรรมการเครือข่ายป่าชุมชนจะพาชาวบ้านค่ายทั้งหมด เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ซึ่งจะมีฐานความรู้ อยู่ 7 ฐาน คือ

ฐานแรกคือ ฐานแผนที่ ที่บอกเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติว่ามีฐานอะไรบ้าง เป็นแผนที่ขนาดใหญ่แสดงที่ตั้งของฐานต่างๆ

ฐานที่ 2 **ฐานอนุรักษ์ไก่อป่า** จุดเด่นคือเป็นบริเวณที่ไก่อป่าชอบมาคุ้ยเขี่ยหาอาหาร จะมีร่องรอยและมูลของไก่อป่าให้เห็น

ฐานที่ 3 **ฐานสมุนไพรมะพร้าว** จุดเด่นเป็นแหล่งของสมุนไพรมะพร้าวนานาชนิด ซึ่งมีสรรพคุณทางรักษาโรค

ฐานที่ 4 **ฐานทำลาย** มีจุดเด่นอยู่ที่เตาเผาถ่านเป็นฐานที่ชี้ให้เห็นถึงสาเหตุของการตัดต้นไม้ ทำลายป่า ที่ทำป่าเสื่อมโทรมลงและส่งผลกระทบต่อชุมชน

ฐานที่ 5 **ฐานอนุรักษ์ป่าชุมชนและการใช้ประโยชน์จากป่า** จุดเด่นอยู่ที่ต้นไม้ขนาดใหญ่และป้ายกฎระเบียบของป่าดงใหญ่

ฐานที่ 6 **ฐานถาวรวัลย์** จุดเด่น คือ ความสวยงามแปลกตาของถาวรวัลย์ชนิดต่างๆ ที่มีความหลากหลายทั้งนิ่มและแข็ง เปรียบเสมือนเครื่องประดับของป่า

ฐานที่ 7 **ฐานลำเซบาย** จุดเด่นของฐานนี้คือลำน้ำที่ใสสะอาด เกาะแก่งกลางลำน้ำที่ไม่ลึกมากเหมาะกับการเล่นน้ำ มีวิวที่สวยงาม

ในแต่ละฐานจะมีวิทยากรที่เป็นคณะกรรมการป่าชุมชนเป็นผู้บรรยาย 3-10 คน ขึ้นอยู่กับว่านักท่องเที่ยวมากน้อย ขนาดไหน ซึ่งบทบรรยายในแต่ละฐาน

จะใช้วิธีแบ่งกลุ่มผู้รับผิดชอบกลุ่มละ 5-7 คน ร่วมกันเขียนบรรยายในแต่ละฐาน เขียนเสร็จแล้วนำมาอ่านให้ที่ประชุมใหญ่ฟังเพื่อช่วยกันปรับแต่งคำบรรยายให้ดูเหมาะสม พ่อประสิทธิ์บอกว่า “แก่นกว่าจะพอใจ ไม่มีในตำราเล่มใด เป็นประสบการณ์ความรู้ที่เกิดจากการกระทำของตนเองก็มี เช่น ฐานทำลาย คนเขียนก็เป็นคนทำเตาถ่านในป่าดงใหญ่นี้แหละ” ในป่าดงใหญ่นี้ยังมีฐานผจญภัยเช่นบันไดเชือก สะพานแขวนซำกำแพง ห่วงยาง ทRAYดูด กระโดดหอสูง ซิงช้าใหญ่ เป็นต้น

พ่อวิชัยเล่าว่า “พอถึงวันเข้าป่าจะเห็นทุกคนสดชื่น แจ่มใส สนุกสนานเฮฮามาก สนใจเรื่องราวต่างๆ ในป่าดี การเปลี่ยนแปลงของผู้เข้าฝึกอบรม เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น มีความสามัคคี เคารกฏระเบียบ มารยาทในการไหว้ การพูดจา ก็ดีขึ้นมาก”

หนู...เปลี่ยนไป

หลังจากกลับจากค่ายพัฒนาคุณธรรมป่าดงใหญ่วังอ้อ จะเห็นความเปลี่ยนแปลงของเด็กๆ

มากมาย ทั้งนิสัยส่วนตัวและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
น้องแจน เล่าว่า “กลับมาหนูก็เล่าเรื่องราวต่างๆ ในค่าย
ให้แม่ฟัง หนูซื้อพวงมาลัยดอกมะลิไปกราบแม่ แม่หนู
ดีใจมาก แม่บอกว่าหนูดีขึ้นอารมณ์เย็นลง ปกติแม่พูด
อะไรหนูจะเถียงทันที แต่เดี๋ยวนี้หนูรู้จักฟังคนอื่นพูด
มากขึ้น มีสมาธิ มีเหตุมีผลดีขึ้น”

“เพื่อนในห้อง 54 คน แต่ก่อนเวลาทำงานส่วน
รวมจะมีแค่ 10 กว่าคน แต่เดี๋ยวนี้พอเรียกให้มาช่วย
กันจะมากเกือบทั้งห้อง นอกจากคนไม่ว่าง พวกเพื่อน
หลายคนที่ชอบขาดเรียนก็มาเรียนมากขึ้น สงสาร
อาจารย์ไม่อยากให้อาจารย์มีปัญหา ถ้าขาดเยอะ
อาจารย์ท่านอื่นก็จะตำหนิอาจารย์เราว่าไม่ดี ถ้าเพื่อน
ไม่มาบางครั้งพวกเราก็จะโทรตามกัน” น้องแจนเล่า
ด้วยความภาคภูมิใจ

น้องบอมป์เสริมว่า “อยากให้นักเรียนทุกคนใน
โรงเรียนได้มีโอกาสไปเข้าค่ายแบบนี้ทุกคน ผมคิดว่า
ทุกคนจะดีขึ้น และทำให้สภาพของโรงเรียนมีชีวิตชีวา
ไม่เป็นแค่ตึกแข็งๆ อาจารย์ก็หวังว่าพวกเราจะเป็น
แบบอย่างที่ดีทั้งการแต่งกาย ทรงผม ให้แก่น้องๆเมื่อ
พวกเราเป็นพี่ ม.6”

อาจารย์นั้นทพพรแล้วว่า “เด็กที่เคยเรียนไม่เก่ง เกเรมากๆ หลังจากกลับจากค่ายกลับเป็นเด็กที่มาช่วยงานส่วนรวม ทำความสะอาด ทาสี ตีกลที่เลอะๆ มีคนไปเขียนข้อความต่างๆ ก็ช่วยกันทำความสะอาด รวมทั้งห้องน้ำ งานต่างๆ ที่คุณครูมอบหมายก็ทำได้ดีมาก พวกนี้เป็นพวกหัวไว ใจกล้า เมื่อเขากลับตัวได้ เขาจะเป็นเด็กที่ช่วยครูได้มาก รู้ทุกอย่างทุกเรื่อง ถามว่าเพื่อนเขาหายไปไหน พวกนี้รู้หมดทำอย่างไร บอกได้หมด”

ในระบบของโรงเรียนจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเด็กๆ ในระยะยาวมากกว่าเด็กที่ไม่ได้เรียนหนังสือ และอยู่ในชุมชน เพื่อนและสิ่งแวดล้อมที่มีความแตกต่างกันมาก จะทำให้เด็กนอกระบบศึกษาขาดการควบคุมดูแลให้อยู่ในกรอบของสังคม กลุ่มเพื่อนจะชักจูงให้กลับไปสู่สภาพเดิมได้เร็วกว่า จากการคลุกคลีทำงานกับกลุ่มเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา นำหมู่นี้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของเยาวชนในการเข้าค่ายคุณธรรมพัฒนาที่น่าสนใจไว้ว่า “เด็กในชุมชนเราไม่สามารถเอาเขาไปเข้าค่ายได้หมดทุกคน เด็กๆ ที่เข้าค่าย 2-3 เดือนแรกที่กลับมาจะดีมาก เด็กๆ จะแสดงความรักต่อพ่อแม่มากขึ้นเชื่อฟัง กิริยา

มารยาทดีขึ้นมาก การทักทาย การเข้าค่ายร่วมกิจกรรม ส่วนรวมก็มีตลอด แต่พอมันผ่านไป เพื่อนๆ ที่เกเรก็เริ่มเข้ามามีอิทธิพล ชักชวนไปเสพยาเหมือนเดิม”

ป้าหวัดได้เพิ่มเติมว่า “ครอบครัวมีผลมากเหมือนกัน พ่อแม่บางคนไม่เชื่อว่าลูกติดยา จึงไม่ได้เอาใจใส่อย่างจริงจัง ปล่อยให้ลูกติดเพื่อน เด็กก็มีเวลาไม่ได้เรียนหนังสือและสังเกตดูเด็กพวกนี้ไม่ชอบทำงาน หนึ่งงาน ถ้าจะให้พวกนี้ดีได้ต้องเอาออกไปนอกหมู่บ้าน ไปอยู่ในสังคมใหม่เลยถึงจะเลิกได้ ถ้าอยู่ในสังคมเพื่อนเก่าๆ มันก็เป็นเหมือนเดิม”

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเด็กเยาวชนจะยั่งยืนถาวรได้นอกจากการบ่มเพาะที่ศูนย์คุณธรรมแห่งนี้แล้วยังต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องเริ่มจากครอบครัว ต้องเลี้ยงดูเขาด้วยความรัก ความเอาใจใส่เพื่อให้เขามีทักษะประสบการณ์ทางสังคมที่ดี เชื่อมมันอำนาจในตนเอง ไม่หลงไปกับสิ่งเร้าภายนอกที่เข้ามากระทบกับการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน ถ้าทุกคนในทุกระบบไม่ว่าจะเป็นระบบของครอบครัว การศึกษา สังคม การเมือง ได้เอาใจใส่แท้จริง ประเทศชาติก็จะได้พลเมืองที่ดี มีคุณภาพไม่ก่อปัญหาให้กับสังคมโดยรวม

ครูของหนู...ก็เปลี่ยนแปลง

ถ้าทางจิตวิทยาบอกว่า การเปลี่ยนพฤติกรรมคนได้นั้น จะสามารถทำได้ในวัยเด็กมากกว่าวัยผู้ใหญ่ แต่กฎทุกข้อก็มีข้อยกเว้น ถ้าเมื่อไรที่เกิดการเรียนรู้เข้าใจ เห็นคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรักที่มีต่อกันก็จะสามารถเกิดเปลี่ยนแปลงได้ เช่นเดียวกับ การเข้ามาอยู่ค่ายของครูและศิษย์ ซึ่งสร้างความผูกพัน ความเข้าใจ ไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้นจนเกิดสัมพันธ์ภาพ กลายเป็นมิตรภาพที่ดีต่อกัน เหมือนที่น้องเจนได้เล่าว่า “ปกติ ห้องหนู อาจารย์ที่ปรึกษาประจำห้องจะดูมาก เวลาอาจารย์พูดหรือดูพวกเรา อาจารย์จะไม่แคร์ความรู้สึกของพวกเราเลย พวกเราก็จะมีการต่อต้านคำพูดของอาจารย์ตลอด ที่จริงเราเองก็ไม่เข้าใจว่าอาจารย์ก็กดดัน อึดอัด ไม่พอใจกับความประพฤติของนักเรียนในห้องเหมือนกัน ก็นึกแต่ว่า ‘อาจารย์ดู บ่นแก่ง แต่พอพวกเราดีขึ้น ไม่โดดเรียน มาเรียนกันครบ ตั้งใจเรียนดีขึ้น อาจารย์ก็ดีขึ้นมาก อารมณ์ดี พูดจาหยอกล้อกับเด็กๆ มากขึ้น พวกเราก็แปลกใจแต่ก็ดีใจที่ครูเราสุขภาพจิตดีขึ้น”

อาจารย์นันทพรได้เสริมว่า “ตอนแรกไปเพราะเป็นหน้าที่ แต่พอได้ร่วมฟังในช่วงของการฝึกอบรม ก็ได้มุมมองใหม่ๆ จากการมองปัญหาเก่าที่เคยคิดว่าต้องเป็นแบบนี้ ทำให้เปลี่ยนทัศนคติบางเรื่องไปแล้ว เช่น เด็กที่เรียบร้อยไม่น่าจะติดยาเสพติดเลยก็ติด ลูกศิษย์ที่เขาเกเรมากๆ เรียนไม่เก่ง เขากลับเป็นเด็กดี เสียสละ ดูแลคนอื่นดีมาก เมื่อกลับมาจากค่าย ทำให้ครูเข้าใจเด็กมากขึ้น ให้โอกาสกับเด็กมากขึ้น คณะอาจารย์ในหมวดสังคมตกลงกันให้เป็นโครงการของหมวดที่จะต้องพาเด็กไปเข้าค่าย จนเป็นนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนที่จะนำเด็กไปเข้าค่ายศูนย์พัฒนาคุณธรรมป่าดงใหญ่วังอ้อ ครูหมวดอื่นก็ไปเข้าค่ายกับพวกเรา มีเรื่องอะไรก็ปรึกษาหารือกับพระอาจารย์ช่วยกันแก้ไข เป็นสังคมใหญ่ เหมือนครอบครัวเดียวกัน”

ร่วมแรงร่วมพลัง สร้างสรรค์สร้างชีวิต

ในการเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรม เหตุการณ์หนึ่ง

ที่จะเกิดขึ้นกับชาวค่ายทุกค่าย ก็คือ การทำผิดกฎระเบียบของค่าย ซึ่งเด็ดๆ ส่วนใหญ่บอกว่ากฎที่ทำยากที่สุดก็คือ การห้ามส่งเสียงดัง ด้วยปริมาณชาวค่ายที่อยู่กันจำนวนมาก การทำให้อยู่ในความเงียบสงบของคนในวัยนี้ เป็นสิ่งที่แทบจะเป็นไปไม่ได้ ยากมาก จึงมีการปรับเป็นเงินไว้เป็นกองกลางของรุ่น ซึ่งตอนแรกๆ ที่โดนปรับเด็ดๆ จะเข้าใจว่าปรับเพื่อเอาเงินเข้าศูนย์ แต่พอถึงวันสุดท้ายของการอยู่ค่าย พระอาจารย์ก็จะคืนเงินเหล่านี้ พระอาจารย์บอกว่า "ให้เอาเงินที่พวกเราบริจาคซึ่งตอนแรกไม่เห็นคุณค่าของเงินหรอก ตอนให้ก็แค่ทำให้พื้นผิวก็จพอใจแล้ว เพื่อแลกกับอิสรภาพที่จะได้ไม่ถูกทำโทษ แต่จะเห็นว่านี่แหละคือการรวมกลุ่มกัน รวมเงินกัน เงินที่รวมกัน มันก็เอามาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้โดยการทำโครงการต่างๆ ที่จะทำความดีให้กับโรงเรียนซึ่งเป็นของเราทุกคน"

แต่ละค่ายจะได้มากน้อยต่างกันขึ้นอยู่กับความผิดของรุ่น ค่ายที่เคยถูกปรับสูงสุดมีจำนวนเงินถึง 20,000 กว่าบาท ซึ่งเงินตรงนี้พระอาจารย์จะคืนให้รุ่น โดยให้กรรมการค่ายพร้อมสมาชิก ช่วยกันเขียนโครงการว่าจะนำเงินนี้กลับไปทำอะไรที่ชุมชน ที่โรงเรียนของตน โดยอาจารย์นั้นทพรแล้วว่า "รุ่นแรก

ของโรงเรียนที่ไปเป็นนักเรียนชั้นม.2 หลังจากกลับมา จากค่าย ประธานค่ายก็ได้ไปพูดที่หน้าเสาธงว่า จะทำ โครงการทำความสะอาดโรงเรียนและขอความร่วมมือ จากพี่ๆ น้องๆ ให้ช่วยกันให้ความร่วมมือในการทำ ความสะอาดและดูแลสถานที่ ดื่ก อาคาร ต่างๆ ภายในโรงเรียน พอพูดเสร็จก็โดนพวกรุ่นพี่แซวว่า พวกนี้กำลังร่อนวิชา หลังจากนั้นพวกเขาก็ได้ประชุมกัน ทั้งกรรมการค่ายและสมาชิกในสายชั้น ม.2 เพื่อระดม คนช่วยกันเช็ดถูตัวตึกที่มีพวกมือบอนไปเขียนข้อความ และรูปภาพ ทำให้ผนังตึกสกปรก รวมถึงโต๊ะ เก้าอี้ ที่ มีการขูดขีด และเขียนข้อความต่างๆ เขาก็ช่วยกันเอา สีมาลบ แล้วก็แบ่งทีมกันเก็บกวาดขยะรอบๆ บริเวณ โรงเรียน ทุกคนมีความสามัคคีดีมาก ไม่น่าเชื่อว่าพวก เขาจะทำได้ โดยกลุ่มคณะกรรมการของเขาเอง”

โจ้ หนึ่งในเยาวชนดอนยungบอกว่า “พวกเราเอา เงินที่ถูกปรับแล้วพระอาจารย์ให้คืนจำนวน 2,300 บาท มาเป็นกองทุนเริ่มต้นของการทำกิจกรรมของเด็ก เยาวชนบ้านดอนยung ครั้งแรกที่ใช้เงินพวกเราเอาไปลง ทุนทำกระทงใบตองขายในงานวันลอยกระทงของหมู่บ้าน ขายถูกมากได้กำไรมา 190 บาท แต่ก็ เป็นความ ภาคภูมิใจของพวกเราที่ได้ร่วมกันทำงาน ส่วนงานอื่น

เช่น ขนทรายให้วัด ทำความสะอาดวัด ก็ไม่ได้ใช้เงิน
ก่อนนี้ เป็นการอาสาขอแรงของเยาวชนมาช่วยกัน
ส่วนใหญ่เวลาว่างอะไรที่ติดที่เป็นประธานกลุ่มก็จะให้
กรรมการเด็กในแต่ละคุ้มเรียกกันมาทำ ที่เพิ่งทำเสร็จ
ไปก็เป็นงานรณรงค์การลด ละ เลิกบุหรี่ เพื่อนบางคน
ก็ยังสูบบุหรี่แต่พวกเราก็จะเตือนกัน เพราะเราสาบาน
ไว้กับพระอาจารย์ที่ศูนย์แล้วบางคนก็ทำได้ บางคนก็ทำ
ไม่ได้

ส่วนน้องแจนบอกว่า “เงินที่โดนปรับประมาณ
หมื่นกว่าบาท พระอาจารย์ส่งคืนมาให้ทำโครงการที่
โรงเรียน แต่คณะกรรมการค่ายและสมาชิกลงมติกัน
ว่าจะไม่เอาคืน ให้บริจาคให้ศูนย์เอาไปซ่อมแซมต่อ
เติมห้องน้ำ ซึ่งสร้างยังไม่เสร็จเป็นอุบลล็อกก่อนนี้ไว้
แล้วแต่ไม่มีหลังคา และซื้อพัดลมติดในอาคารฝึก
อบรมด้วย พอมาถึงโรงเรียนพวกเราก็เรียกประชุมกัน
ว่าจะทำโครงการอะไรดี ได้ข้อสรุปจากตัวแทนของแต่ละ
ห้องว่าจะทำสวนหย่อมของรุ่น แล้วพวกเราก็เริ่มรับ
บริจาคและเรียกรายได้จากพวกเราก่อนได้ 20,000 กว่า
บาท ช่วยกันเลือกสถานที่ได้บริเวณใต้ร่มชุน ออกแบบ
สวนซึ่งก็เป็นความรู้ตอนพวกเราเรียนอยู่ ม.ต้น วิชา
ศิลปะบ้าง สุขศึกษาบ้าง สนุกสนาน มีการประชุมกัน

ทุกอาทิตย์ ดูความก้าวหน้า แต่ก่อนห้องต่างๆ ไม่เคย
คุยกันแต่เดี๋ยวนี้พวกเราสนิทกันมากขึ้น คุยกัน เป็น
เพื่อนกันไปเที่ยวด้วยกัน สวนหย่อมสวยค่ะ มีม้าหิน
อ่อนด้วย ขอบริจาคจากผู้ปกครองเพิ่มเติม พวกเรา
ผลัดเวรกันรดน้ำ ทำความสะอาดบริเวณสวน ตัดหญ้า
บางครั้งก็การโรงช่วย ช่วยกันดูแล ดีค่ะไม่ค่อยมีปัญหา
เพราะหมุนเวียนกันดูแลไม่เป็นภาระกับใครคนใดคน
หนึ่ง”

พระอาจารย์มาเยี่ยม

การติดตามประเมินผลของการฝึกอบรมศูนย์
พัฒนาคุณธรรมป่าดงใหญ่วังอ้อจะทำหลังจากเสร็จสิ้น
การฝึกอบรมประมาณ 1-2 เดือน โดยจะติดตาม
ดูโครงการ กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดจากโรงเรียน ชุมชน
ต่างๆ ได้นำเสนอไว้ก่อนกลับ หรือแจ้งโครงการที่
ปรับเปลี่ยนมาให้ทราบ ซึ่งท่านพระครูและคณะ
กรรมการป่าชุมชนจะออกไปติดตามทุกโครงการ ซึ่ง
ท่านให้ความเห็นว่า “เป็นการให้กำลังใจมากกว่า
บางครั้งไปถึงท่านผู้อำนวยการโรงเรียน ก็จะไปดู

โครงการของเด็กๆ บางครั้งก็จัดให้คณะครูมาร่วม
พูดคุยด้วย อาตมาก็พูดให้เขาฟังว่า วิชาชีพของครู
เป็นวิชาชีพที่ให้ความรู้ ถ้าเมื่อไรที่ครูนำอาชีพของ
ครูเป็นธุรกิจ เมื่อนั้นครูก็จะเลือกสอนเฉพาะคนรวย
เหมือนแพทย์ที่เมื่อไรเอาวิชาชีพของตนมาเป็นธุรกิจ
ก็จะเลือกรักษาเฉพาะคนมีเงิน ฉะนั้น จากสถานะ
ของปุชนียบุคคลก็จะกลายมาเป็นลูกจ้าง เป็นข้อเตือน
ใจ และศิษย์เองอยากเห็นปุชนียบุคคลในวงการครู
ที่เป็นคนสร้างผลเมืองคุณภาพให้กับประเทศทุก
สาขาวิชาชีพ” เพื่อเป็นข้อคิดเตือนใจแก่บุคลากรทาง
การศึกษา

ในขณะที่พระอาจารย์มาเยี่ยมโรงเรียนไม่ได้
พบแต่เฉพาะครูบาอาจารย์เท่านั้น ท่านยังได้พบปะกับ
ลูกศิษย์ชาวค่ายที่มารอรับและรอการเยี่ยมชมผลงาน
โครงการต่างๆ ที่ได้เสนอไว้ เช่นเดียวกับโรงเรียนของ
น้องแจน “รุ่นหนูพระอาจารย์มาเปิดสวนหย่อมด้วย”

อาจารย์นั้นทพรแล้วว่า “การที่พระอาจารย์มา
เยี่ยม ทำให้เด็กตื่นตัว เหมือนเป็นเงื่อนไข เป็นสัญญาณ
ที่ให้ไว้ต่อกัน ทำให้เด็กต้องทำ เป็นการทำความดี ที่น่า
ชื่นชม”

การติดตามผลที่ดีต้องทำโดยคณะครูในโรงเรียน และชาวบ้านอาสาสมัครในชุมชนก็ต้องดูแลกระตุ้นเตือน และสร้างกิจกรรมปลูกจิตสำนึกอย่างต่อเนื่อง ถ้าทำๆ เล็กๆ ก็จะเป็นการสูญเปล่าของการทำกิจกรรมเข้าค่าย ศูนย์พัฒนาคุณธรรมของเยาวชน จำเป็นต้องอาศัย ความร่วมมือ ความตั้งใจ ความจริงใจในการร่วมกัน แก้ไขปัญหาของเยาวชนของชาติอย่างจริงจัง

ผลที่มีต่อชุมชน

ในระยะเริ่มแรกของการดำเนินโครงการศูนย์พัฒนาคุณธรรมป่าดงใหญ่วังอ้อ ชุมชนวังอ้อเองก็ยังไม่มั่นใจว่าใครจะเข้ามาฝึกอบรม เนื่องจากอยู่ห่างไกลตัวเมืองมาก และคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ยังไม่เคยเห็นภาพของการฝึกอบรมธรรมะให้นักเรียน นอกจากการนั่งฟังเทศน์ แต่ด้วยศรัทธาที่มีต่อท่านพระครูที่ท่านมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานในเรื่องของเยาวชน ชุมชนจึงได้ร่วมแรงร่วมใจ ช่วยกันสร้างศูนย์ขึ้นมา เมื่อเวลาผ่านไป 2 ปีหลังการบุกเบิก จะเห็นความเปลี่ยนแปลง

ของชุมชนค่อนข้างชัดเจนในส่วนของความมั่นใจ
ภูมิใจในชุมชนที่มีผู้คนจากทั่วสารทิศ รวมทั้งหน่วย
งานองค์ภาครัฐในท้องถิ่น เข้ามาใช้บริการของศูนย์
ทั้งเรื่องของการฝึกอบรมคุณธรรมและการใช้สถานที่
ในการจัดประเพณีงานบุญต่าง ๆ เช่น การจัดรดน้ำ
ดำหัว โดยสภาตำบลหัวดอน การแข่งขันการจ่ายผญา
(การพูดกลอนอีสานโต้ตอบกันระหว่างชาย-หญิง) ของ
แต่ละหมู่บ้าน และการประกวดผู้สูงอายุสุขภาพแข็งแรง

ในส่วนของเด็กเยาวชนในหมู่บ้านก็มีการ
เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นมา โดยพ่อสมเกียรติเล่าว่า
“พฤติกรรมของวัยรุ่นในหมู่บ้านดีขึ้นมาก เขาเข้ามามี
ส่วนร่วมในการทำงานกับชุมชนมากขึ้น การพูด การจา
มีเหตุผล ใช้คำพูดที่เหมาะสมคุยกัน สาเหตุส่วนหนึ่ง
มาจากผู้ใหญ่ในชุมชนก็ได้ทำตัวเป็นแบบอย่างด้วย
ประจวบเหมาะกับการที่เขาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ
ดูแลผู้เข้ารับการฝึกอบรม นั่งฟังการฝึกอบรมไปด้วย
ก็เกิดการซึมซาบกับสิ่งที่ท่านพระครู พระวิทยากรสอน
โดยเฉพาะเรื่องพระคุณของพ่อแม่” พ่อประภาสเล่า
เสริมว่า “จากการเข้าไปช่วยงานในศูนย์ ดูแลการฝึก
อบรม ช่วยพระวิทยากร ได้ฟัง ได้ดูวิธีทัศนทำให้นึก
ถึงบุญคุณของพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ผมไม่เคยกราบ

พ่อแม่เลย สงกรานต์ที่ผ่านมา ผมเอาเงินไปผูกแขนและกราบท่าน ผมตื่นตันใจมาก เกิดความรู้สึกใหม่ๆ ขึ้นในจิตใจ”

นอกจากนั้นแล้วยังพบว่าชาวบ้านมีความสามัคคีกันในการทำงานเพิ่มขึ้นมากโดยมีคนใหม่ๆ เข้ามาสมทบในกลุ่มคณะทำงาน รวมทั้งภายในวัดวังอ้อเองก็จะได้เห็นชาวบ้านเข้าวัดทำบุญ ทำนุบำรุงพุทธศาสนาในชุมชนมากขึ้น “ชุมชนอื่นที่มาเห็นการทำงานของบ้านวังอ้อก็เกิดความชื่นชมในการร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน ไม่ว่าจะเป็นงานศพ งานบวช งานแต่งงาน ชาวบ้านก็ร่วมเป็นเจ้าของภาพร่วมกันทั้งรับแขกและทำอาหารเตรียมอาหาร เสร็จงานก็เก็บข้าวของให้เรียบร้อย เปรียบเสมือนบ้านของตนเอง ที่บ้านมี 3 คนก็ไปช่วยหมดทั้ง 3 คน ไม่เลือกว่าจะเป็นญาติพี่น้องหรือเปล่า” ยายลอง เล่าด้วยความภาคภูมิใจ ในความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีของคนในชุมชน

ท่านพระครูสุขุมวรรโณภาสได้ให้แง่คิดว่า
“คนใหญ่ เงามันก็ใหญ่ตามเหมือนกัน คือคนตัวโต
เงาก็โตด้วย เงาก็คือปัญหา อุปมาอย่างนั้น แต่เราไม่ได้
มองว่ามันคือปัญหา เรามองว่ามันเป็นสิ่งที่จะต้องแก้
ถ้าเรามองเป็นปัญหา มันจะเหนื่อย ปัญหาเล็กๆน้อยๆ
ก็เป็นเรื่องธรรมดาของคนที่อยู่ด้วยกันหลายคน ปัญหา
หลายเรื่องมันเข้ามา บางทีมันก็ทำให้เราเหนื่อย แต่ก็
ไม่ได้ห่อ จริงๆแล้วอยู่ที่นี้มันเป็นการปฏิบัติธรรม
มากกว่าอยู่ในป่าด้วยซ้ำ เมื่อก่อนเราอยู่ในป่า เรา
บิณฑบาตรกลับมาเข้าในป่าฉันเสร็จ เดินจงกรม นั่ง
สมาธิ ไม่ต้องสนใจใครเลย สามโมงก็ฉันน้ำปานะ แล้ว
ก็กวาดรอบวัด สรงน้ำ แล้วก็ปฏิบัติธรรม เสียงชมเสียง
เชียร์จะไม่ค่อยได้รับ แต่เรามาอยู่ที่นี้ ได้รับทั้งหมดเลย
โลกธรรมแปด มีลาภ เสื่อมลาภ มียศ เสื่อมยศ นิินหา
สรรเสริญ สุข ทุกข์ รับเกือบทุกวันเลย”

พ่อสมเกียรติ มองว่า “ปัญหาในการทำงานของ
คุณนี่นั้น ในเรื่องของบุคคลจะไม่ค่อยมี จะมีก็เรื่อง
ของการขาดพระวิทยากรที่เป็นของชุมชนจริงๆ ปัจจุบัน

ยังต้องนิมนต์พระวิทยากรมาจากภายนอกบ้างบางรูป หากเป็นพระวิทยากรของชุมชนเองจะเกิดความรู้สึก มั่นคงและมีคุณค่ามากกว่า แต่ตอนนี้ก็ถือว่าเป็นการ เรียนรู้และกำลังพัฒนาศักยภาพของพระในชุมชนให้ เป็นพระวิทยากรให้ได้ การทำงานนั้นจำเป็นจะต้องเกิด การเรียนรู้ ไม่ใช่เอาความหวังไปฝากไว้กับคนภายนอกตลอดไป”

ในส่วนของผู้มาเข้าค่ายฝึกอบรม อาจารย์ นันทพร บอกว่า “อาคารฝึกอบรม อาคารเรือนนอน ที่หลังคามุงหญ้าแฝก ถ้าไม่ใช่หญ้าแฝกไม่เป็นไร แต่ หญ้าแฝกมันเร็ว และฝนสาดเข้ามาในที่นอน ต้องย้ายเด็ก เข้ามานอนในอาคารฝึกอบรม ชุลมุนมาก อาหารการกิน ก็ดีแล้ว สะอาดไม่มีแมลงวันมาบินทั่วโรงอาหาร เพราะเตี้ยวันนี้ใช้มุ้งเขียวล้อมรอบโรงอาหารเลย แก้ ปัญหาเรื่องอนาถม์ไปได้เยอะเลย”

อาจารย์นันทพรยังได้เสนอแนวทางที่น่าสนใจ อีกว่า “ทางศูนย์ฯ น่าจะจัดค่ายผู้นำเยาวชนในช่วงปิด ภาคเรียน เปิดรับสมัครทั่วไปเลย เป็นการเปิดโอกาส ให้เด็กที่ผ่านค่ายของโรงเรียนไปแล้ว รวมทั้งเด็กที่ต้อง การเข้าค่ายแบบนี้ และยังเป็นการสร้างแกนนำเยาวชน ที่จะมาช่วยเป็นอาสาสมัคร พี่เลี้ยงของน้องๆ ชาวค่าย

ที่จะเข้ามาอบรมที่ศูนย์ฯ ช่วงเสาร์-อาทิตย์ ซึ่งนับวันทางศูนย์ฯ ก็จะต้องรับภาระในการฝึกอบรมที่มากขึ้นเกรงว่าพระอาจารย์และกรรมการศูนย์ฯ จะเจ็บป่วยอ่อนแรงกันไปเสียก่อน”

ปัจจัยแห่งความยั่งยืนของศูนย์พัฒนา

คุณธรรม

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา มีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาคุณธรรมป่าดงใหญ่ วังอ้อ เกิดความยั่งยืน ที่พอจะสรุปได้ดังนี้

- มีสถานที่ฝึกอบรม อาคารนอนรวม ที่พร้อมและกว้างขวาง รับผู้เข้าฝึกอบรมได้จำนวนมาก รวมทั้งรอบๆ บริเวณศูนย์ติดกับป่าชุมชน ลำเซบาย มีความเป็นธรรมชาติมาก รู้สึกสงบ สบายใจ เหมาะกับการฝึกอบรม
- ด้วยบุคลิกภาพของพระอาจารย์ที่มีความเมตตา สร้างศรัทธาให้กับผู้คนที่รู้จัก ไม่ว่าจะเป็

ชาวบ้าน คณะครูอาจารย์ นักเรียนที่มาฝึกอบรม ทำให้
คณะครู ผู้ปกครองมั่นใจในการที่จะมอบลูกศิษย์ให้
อยู่ในความดูแลของศูนย์ฯ

• กระบวนการ วิชาการอบรม และธรรมะที่
ท่านให้ เป็นสิ่งที่สัมผัสได้ เป็นรูปธรรม คนเข้าไปแล้ว
คิดได้ คิดเป็นมากขึ้น เป็นประโยชน์ต่อตัวเองและ
ผู้อื่น

• พระอาจารย์มีความโปร่งใสมาก ท่านจะไม่
ถือเงิน จะมีคณะกรรมการของศูนย์ฯ เป็นคนถือ
เมื่อบริหารจัดการเหลือเท่าไรก็จะแจ้งให้ทุกคนทราบ
ทุกครั้งและร่วมกับคิดว่าจะเอาเงินที่เหลือไปทำอะไร
ต่อท่านไม่เก็บเงินไว้ เหลือแต่เฉพาะค่าไฟฟ้าเท่านั้น

• คณะกรรมการป้าชุมชนและชาวบ้าน มีความ
เข้มแข็งสามัคคี ช่วยเหลือในกิจการของศูนย์ฯ ดีมาก
ไม่มีความขัดแย้งในชุมชน

• ศูนย์ฯ มีการสร้าง พัฒนาบุคลากรของศูนย์ฯ
อย่างต่อเนื่องเพื่อให้มาทำงานสืบต่อ สลับหมุนเวียน
กันได้ทั้งวิทยากร และคณะกรรมการที่มาช่วยงานที่
ศูนย์ฯ

• การเชื่อมประสานกับองค์กรภายนอก ไม่ว่าจะ
จะเป็นโรงเรียน สมาคมตำบล โรงพยาบาล ก็มีการ

ประสานงานร่วมมือกันเป็นระยะๆ เมื่อมีผลงานดี
คนก็ให้ความสนใจเข้าร่วมตลอด

ท่านพระครูสุขุมวรรโณภาสได้ฝากข้อคิดไว้ว่า
“ธรรมะจะถูกเอามาใช้เมื่อคนมีความทุกข์ คนป่วย
หมอมจะรักษา แต่ก็มีโรคบางชนิดที่แค่ป้องกันก็พอ
ธรรมะที่ให้มันจะถูกเอามาใช้在这段时间ที่ทุกข์ เรา
สามารถเรียนรู้ได้ ค่ายนี้สอนประสบการณ์และธรรมะ
ให้เขา เมื่อไรที่เขาไม่ทุกข์ เขาจะคิดได้ว่าเขาเคยเรียน
มาแล้ว ธรรมะนั้นจะมีประโยชน์เมื่อมีทุกข์ เพราะ
ธรรมะคือสิ่งที่แก้ปัญหา หรืออยู่ตรงข้ามกับปัญหา เมื่อ
ไรที่เขาไม่ทุกข์ ธรรมะจะถูกดึงมาใช้”

เป้าหมายสูงสุด

ปัจจุบันศูนย์พัฒนาคุณธรรมป่าดงใหญ่
วังอ้อ ยังคงดำเนินกิจกรรมในเรื่องของการฝึกอบรม
ค่ายเด็กเยาวชนให้แก่โรงเรียน สถานศึกษาต่างๆ ทั้ง
ในจังหวัดอุบลและจังหวัดใกล้เคียงอย่างต่อเนื่อง
ขณะเดียวกันก็เริ่มขยายเข้าสู่การดูแล และบำบัดผู้ที่

ติดยาเสพติดชนิดต่างๆ โดยมุ่งเน้นที่จะบำบัดผู้ที่ต้องการรักษาตัวเองให้เลิกจากยาเสพติดให้ได้ ซึ่งทางศูนย์ฯ ได้สร้างหมู่บ้านขึ้นใหม่ คือ **หมู่บ้านเปลี่ยนวิถี** ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจาก สสส. เป็นเรือนไม้ชั้นเดียว ในพื้นที่ 2 งาน ภายในบริเวณบ้านมีบ่อปลา บ่อกบ แปลงผัก แปลงดอกไม้ มีทั้งหมด 21 หลัง ซึ่งสร้างจากความเสียสละของชาวบ้านบ้านวังอ้อทั้งหมด ค่าใช้จ่ายประมาณหลังละ 20,000-25,000 บาท หลังจากการสร้างเสร็จ คิดเป็นค่าแรงงานชาวบ้านตกวันละ 50 บาทเท่านั้น นอกนั้นเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์ทั้งหมด ในบ้านก็จะมีเครื่องครัว กระจกน้ำเสียม คราด เครื่องนอน เมล็ดพันธุ์ พันธุ์กบ พันธุ์ปลา ผู้เข้ารับการฟื้นฟูในหมู่บ้านเปลี่ยนวิถีสามารถเลี้ยงดูตัวเองได้เลย

พ่อทองศูนย์ วันทา หนึ่งในคณะกรรมการป่าชุมชนเล่าว่า “ขณะนี้มียูอยู่ 10 คน ส่วนใหญ่จะเสพกัญชา ตอนแรกที่มาอยู่ก็จะเห็นแกเหงาๆ พุดเรื่องตัวเองแล้วก็ร้องไห้ ตอนนี้ก็เริ่มปรับตัวได้ เข้าชั้นมาก็เดินตามพระออกบิณฑบาต ขากลับก็แบกอาหารมา 2 บาเลย ชาวบ้าน กรรมการป่าชุมชนจะมีหน้าที่พาทำงาน เช่น

ดูแลความสะอาดต่างๆ ไป ปรับปรุงอาคารสถานที่
ฝึกรบม ทุกคนที่มาอยู่ที่นี้ก็สมัครใจมาไม่ได้ถูกบังคับ”

การคืนคนดีสู่สังคม โดยเฉพาะผู้ที่ติดยาเสพติด
ซึ่งมีทั้งผู้ใหญ่และเยาวชน จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำ
เป็นกระบวนการ การฝึกรบมเป็นการชี้ทางให้เห็น
ว่าส่งผลเสียอย่างไรบ้าง แต่ถ้าเราไม่ได้ให้โอกาสเขา
เข้ามาปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แนวคิด วิธีปฏิบัติ ให้
เพียงแค่การรับรู้ ก็จะทำให้เขากลับไปเสพเหมือนเดิม
พระอาจารย์จึงกำหนดแนวทาง กระบวนการคัดกรอง
คนอย่างเป็นระบบ โดยพระอาจารย์เล่าว่า “ชั้นที่หนึ่ง
เราอบรม ชั้นที่สอง มาลด ละ เลิกที่หมู่บ้านเปลี่ยนวิถี
ชั้นที่สาม ไปอยู่ชุมชนสี่ปายะ ซึ่งเป็นชุมชนคุณธรรม
เศรษฐกิจพอเพียง เพราะบางคนมีปัญหา เขาเลิกยาเสพติด
ได้แล้ว แต่พอเขากลับไปอยู่ในสังคม คนอื่นไม่ยอม
รับเขา เขาไม่มีที่อยู่ คำถามที่ตามมาก็คือ เราจะช่วย
คนเหล่านี้ได้อย่างไร ทางออกก็คือให้มาอยู่ที่หมู่บ้าน
สี่ปายะหนึ่งปี คุณต้องสร้างเนื้อสร้างตัวให้ได้ ถ้าคุณ
ขยัน ผลไม้ ผัก กบ ปลา อะไรพวกนี้ที่คุณดูแล คุณ
ก็ได้ เป็นการรองรับเขา แต่คุณต้องดิ้นะ คุณต้องทำงาน
คุณต้องขยัน คุณมาอยู่เฉยๆ ไม่ได้ คุณต้องผ่านการ
คัดกรองจากหมู่บ้านเปลี่ยนวิถีก่อน คุณถึงจะอยู่ตรง

นั้นได้ ในจุดนั้น มันจะไปเชื่อมกับเกษตรอินทรีย์ เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดที่ทำให้คน รู้จักพอ เอื้ออาทร เกื้อกูลกัน”

โดยแนวคิดของหมู่บ้านสัจปายะ คือ อยู่แบบ เรียบง่าย ในทุกหลังคาเรือนก็จะทำเกษตรอินทรีย์ มีกฎระเบียบในการอยู่ร่วมกัน และที่สำคัญจะต้องมี เรื่องของคุณธรรมเข้าไปด้วย เช่น ทุกวันพระ จะต้อง มารวมกัน มาทำบุญ ปลูกพืช ผัก ที่ไม่เหมือนกัน มีการแลกเปลี่ยนกัน

ท้ายสุด ท่านพระครูได้แสดงความรู้สึกส่วนตัว ว่า “ตลอดช่วงระยะเวลาที่เราทำอยู่ที่นี้ จะรู้สึกว่าเราได้ ทำงาน ตัวเราโคคดีนะ เราทำไปแล้ว มันเกิดความสุข ความสุขก็คือบุญ การช่วยคนก็เป็นบุญ ไม่ช่วยคน แล้วจะไปช่วยใคร? แล้วอีกอย่างตรงนี้ คือบ้านเกิด เป็นชุมชนของเรา เราไม่ถือว่าเรามาทำงานเพื่อชาติ เพื่ออะไรนะ แต่ที่นี้เป็นสังคมเล็กๆ ชุมชนเล็กๆ เรา จะทำอะไรให้มันเกิดประโยชน์แก่ชุมชนอื่น คนอื่นบ้าง เป็นการฝึกให้คนในชุมชนทำประโยชน์แก่ส่วนรวม สังคม”

เมื่อศูนย์พัฒนาคุณธรรมป่าดงใหญ่วังอ้อ หมู่บ้านเปลี่ยนวิถี และชุมชนสัจปายะ มีการดำเนิน

งานได้อย่างเต็มรูปแบบและต่อเนื่องแล้ว เราเชื่อ
เหลือเกินว่า สังคมของเราจะสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้
เด็กและเยาวชนห่างไกลจากยาเสพติด ตลอดจน
สามารถฟื้นฟูกลุ่มคนที่ผิดพลาดไปข้องเกี่ยวกับยา
เสพติด ให้มีโอกาสรückkehr zurück และอยู่ในสังคมได้
อีกครั้ง

ศูนย์พัฒนาคุณธรรมป่าดงใหญ่วังอ้อแห่งนี้
นับเป็นศูนย์แห่งการคืนคนดีสู่สังคมที่ยั่งยืน อีกรูป
แบบหนึ่งในสังคมไทย

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน
พระครูสุขุมวรรโณภาส
พ่อใหญ่กัน ทองสันต์
ยายสี วันทา
แม่ราตรี มงคลแก้ว
แม่สมนึก ศรีสมุทร
ยายลอง บุญประสิทธิ์
พ่อวิชัย กอมณี
พ่อประภาส มงคลแก้ว
พ่อสมเกียรติ ศรีสมุทร
พ่อใหญ่ทองศูนย์ วันทา
นายสีทา มงคลแก้ว
นางสาวจิตราภรณ์ สมอบ้าน
นายวันชนะ มงคลชัย
นายศักดิ์ดา สะตะ
อาจารย์นันทพร โสตถิวิฒนานนท์
นางสุนันท์ ลิทธิพงษ์
นางปรีชญ์วัฒน์ ชาวเวียง

ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่

พระครูสุขุมวรวรโณภาส

ที่อยู่ ศูนย์พัฒนาคุณธรรมป่าดงใหญ่วังอ้อ บ้านวังอ้อ

ต.หัวดอน อ.เชียงใน จ.อุบลราชธานี 34150

โทรศัพท์ 07 8688868 หรือ 09-2802211

คุณเสีหา มงคลแก้ว

ที่อยู่ 46 หมู่ 9 บ้านวังอ้อ ต.หัวดอน อ.เชียงใน

จ.อุบลราชธานี 34150

โทรศัพท์ 06-6511730

